

יד מהרש"א

מסכת פסחים

פרק אלו עוברין

דף מב. עד דף מח.

April 22, 2013

© Yechezkel Folger 2013

דף מב.	3
תד"ה ואלו עוברין בפסח	3
תד"ה ר' אליעזר אומר	4
דף מב:	8
רש"י ד"ה טיפולן של בנות עשירים	8
דף מג.	11
רש"י ד"ה לענין כרת לא כתיב כל מחמצת	11
תד"ה מאן תנא	16
תד"ה ואלו	17
דף מג:	20
תד"ה סלקא דעתך אמינא ורש"י ד"ה קאי באוכלין	20
תד"ה כמאן כר"א דדריש	22
דף מד.	25
תד"ה לענין חמץ בפסח	25
תד"ה מקום מגעו	27
תד"ה אלא מאי היתר	31
תד"ה איתבי' שתי קופות	36
דף מד:	38
תד"ה וה"ה לערלה	38
תד"ה ורבנן מבשר בחלב	39
תד"ה ורבנן קדירה	41
דף מה.	42
תד"ה משום דהוי נזיר	42
רש"י ד"ה ורבנן דפליגי עלי'	46
דף מה:	48
תד"ה כופת שאור	48
דף מו.	50
רש"י ד"ה בפסח דכזית	50
רש"י ד"ה כיצד	52
תד"ה עד שתאפה	53
דף מו:	54
תד"ה הואיל אי בעי (הראשון) וכל א"ד שבו רש" דף מח. ד"ה מילתא דקשיא לן	54
תד"ה הואיל ואי בעי (השני) וא"ד והואיל אי בעי פריק	61
דף מז.	63
תד"ה נאכל לי"א יום	63
תד"ה ומוקדשין	64
דף מז:	67
תד"ה כתישה ביו"ט מי שרי	67
תד"ה שה ולא הבכור	73
דף מח.	75
רש"י ד"ה מלתא דקשיא לן	75

דף מב.

תד"ה ואלו עוברין בפסח

תוספות בד"ה ואלו עוברין כו' וגם ריב"א מדקדק מלשון עוברין דמשמע (ואלו) עוברין מן העולם כו' עכ"ל ר"ל דגם ריב"א מדקדק לפרש דלענין בל יראה קאמר דלענין איסור אכילה הל"ל עוברין עליהן שהאוכלן עובר עליהן בלאו אבל לענין בל יראה שפיר קאמר דהם עוברין מן העולם ור"ת מקיים לפרש שפיר לענין איסור אכילה דהם עוברין מעל השלחן קאמר ועיין ברא"ש בזה וק"ל:

1) משנה

a) ואלו עוברין בפסח כותח הבבלי וכו' וכו'

2) מהרש"א as explained by תוספות

a) ריב"א

i) The word "עוברין" means that כותח הבבלי and the other items listed in the משנה must be עובר – pass from existence – to avoid ימצא בל יראה ובל ימצא

b) קשיא

i) maybe

(1) the word "עוברין" means that **people** are עובר an איסור if they're אוכל these items

(2) and in fact there's no דין of בל יראה that would require the **items** to be עובר from existence

ii) תירוץ

(1) If so

(a) the משנה should have used the phrase **עליהן** עוברין אלו to make clear that

(i) the משנה means that

1. אלו – these are items that עוברין – people are עובר an איסור

2. עליהן – by being אוכל them (the items)

(ii) and the משנה doesn't mean that the items need to pass from existence

c) ר"ת

i) In fact the משנה uses the word עוברין for the items in the sense of passing

ii) But

(1) the משמעות isn't that they must pass from existence

(2) but is that they pass from availability to people on the שלחן

(3) because the items are באכילה אסור

תד"ה ר' אליעזר אומר

בד"ה ר"א אומר כו' ואפי' הוי חמץ דגן גמור ע"י תערובות מ"מ מדקאמר כו' עכ"ל וכתב מהרש"ל ואין להקשות א"כ מאי מוסיף את"ק די"ל דת"ק תנא דגן גמור על ידי תערובות או נוקשה ור"א הוסיף נוקשה על ידי תערובות וכ"כ הר"ן עכ"ל גם שהר"ן פי' כן דברי התוס' דהכא א"א להולמם עד"ז כיון דא"א לפ' מלת אף דקאמר ר"א אלא בכה"ג א"כ בפשיטות ועדיפא ה"ל לאותביה הכי דהא ר"א דמתני' אומר אפי' חמץ נוקשה ע"י תערובות ור"א דבריי' אפי' בחמץ נוקשה בעיניה סבר בלא כלום והיאך מפרשים התוס' מעיקרא דהיינו חמץ נוקשה משמע דניחא להו לפרש נוקשה בעיניה ובעו למימר נמי לפרש דאפילו חמץ דגן גמור כו' הא א"א לפרש הכי מכח מלת אף דמשמע אפי' נוקשה ע"י תערובות כפי' הר"ן וע"כ הנראה דממלת אף אינו מוכרח לפרש כפי' הר"ן דר"א איירי בנוקשה ע"י תערובות אלא דה"פ אף תכשיטי נשים נוקשה בעיניה הוא ות"ק לא חשיב ליה חמץ נוקשה בעיניה וכן אי הוה תכשיטי נשים חמץ דגן גמור ע"י תערובות ת"ק לא חשיב ליה חמץ דגן גמור (דגן) כו' ולכך הוצרכו להוכיח דמ"מ מל' אף משמע דמוד' בכל מילי דת"ק דחשיב נמי נוקשה בעיניה ור"א סבר בגמ' בנוקשה בעיניה בולא כלום וד' הר"ן בזה הם ע"פ דברי בעל המאור שהקשה למ"ד קולן של סופרים טפולן של בנות כו' א"כ ר"א דאמר טפולי נשים היינו ת"ק ותו למאי דאסיקנא פרוורא דאושכפא מאי קמוסיף ר"א ותירץ דר"א הוסיף תערובת נוקשה כו' עכ"ל ע"ש באורך אבל התוס' ודאי לא ניחא להו לתרץ כן שהרי לקמן כתבו תירוץ אחר אקושיא זו דלמ"ד קולן של סופרים טפולן כו' א"כ ר"א היינו ת"ק והדברים ברורים למבין ודו"ק:

1) משנה

a) משנה in the תנא קמא

i) אלו עוברין בפסח ... כותה הבבלי [תערובת חמץ] ... וזומן של צבעים [חמץ נוקשה]

ii) In short תערובת חמץ and חמץ נוקשה בלאו

b) ר' אליעזר

i) אף תכשיטי הנשים

ii) We'll show below that there are two מהלכים on precisely what ר' אליעזר means

2) רב יהודה as understood by דף מג. at ברייתא

a) בלאו תערובת חמץ and בלא כלום is חמץ נוקשה holds that ברייתא in the ר' אליעזר

3) תוספות

a) here are two possible מהלכים on what ר' אליעזר in the משנה means to say

b) מהלך first

i) ר' אליעזר holds that

(1) although תערובת חמץ and aren't based on חמץ תכשיטי נשים aren't

(2) they're בלאו anyway because they count as חמץ נוקשה

ii) מהלך of תוספות קשיא to the first

- (1) We've established that ר' אליעזר in the ברייתא says that חמץ נוקשה is בלא כלום
- c) second מהלך on what ר' אליעזר means in the משנה
- i) ר' אליעזר explains that תכשיטי נשים are בלאו because they count as חמץ תערובת
- d) מהלך of תוספות קשיא to the second
- i) Although ר' אליעזר for this מהלך doesn't directly mention חמץ נוקשה
- ii) Still ר' אליעזר by saying אף clearly refers to the תנא קמא and says
- (1) First that he agrees with תנא קמא who said זומן של צבעים are בלאו because they count as חמץ נוקשה and חמץ נוקשה is בלאו
- (2) And second that he disagrees with תנא קמא and says that תכשיטי נשים are בלאו because they're חמץ תערובת and not because they're חמץ נוקשה
- iii) So the same קשיא that תוספות asked for the first מהלך also applies to the second מהלך:
- (1) How can ר' אליעזר in the משנה agree with תנא קמא that חמץ נוקשה is בלאו when we know from the ברייתא on דף מג. that ר' אליעזר holds that חמץ נוקשה is בלא כלום
- 4) מהרש"ל
- a) תוספות of מהלך קשיא to the second
- i) Precisely how does ר' אליעזר go beyond תנא קמא
- ii) After all both agree that חמץ נוקשה and חמץ תערובת are each בלאו
- 5) מהרש"ל of קשיא to the תירוץ on א מהרש"א and מהרש"ל of שקלא וטריא to the הקדמות
- a) First הקדמה
- i) "תערובת חמץ דגן גמור" and "תערובת חמץ" refer to חמץ תערובת that's not נוקשה
- ii) "נוקשה בעין" and "חמץ נוקשה" refer to חמץ נוקשה that's not תערובת
- iii) "תערובת חמץ" refers to an item that's חמץ נוקשה and is also חמץ תערובת
- b) Second הקדמה
- i) It's more מסתבר that חמץ נוקשה is בלאו than it is that חמץ נוקשה is תערובת
- ii) Similarly it's more מסתבר that חמץ נוקשה is בלאו than it is that חמץ נוקשה is תערובת
- 6) מהרש"ל of תירוץ to his קשיא on what ר' אליעזר adds to the תנא קמא in the second מהלך of תוספות
- a) The second מהלך of תוספות holds that
- i) Both תנא קמא and ר' אליעזר agree that חמץ נוקשה and חמץ תערובת are each בלאו
- ii) Both תנא קמא and ר' אליעזר also agree that תכשיטי נשים are חמץ נוקשה
- iii) But

(1) While תנא קמא says that תערובת נוקשה isn't בלאו

(2) בלאו is חמץ נוקשה in the משנה ר' אליעזר says that תכשיטי נשים to teach that תערובת נוקשה is בלאו

7) מהרש"א

a) First קשיא to the תירוץ of מהרש"ל

i) if the second מהלך holds that the word אף teaches for ר' אליעזר that a person is תערובת נוקשה בלאו

ii) then

(1) to ask its קשיא to the second מהלך from ר' אליעזר in the ברייתא

(2) תוספות wouldn't need first to derive that ר' אליעזר holds that חמץ נוקשה is בלאו

(3) And it would be enough for תוספות to ask that

(a) Since ר' אליעזר says in the ברייתא that חמץ נוקשה is בלאו כלום

(b) It can't be that ר' אליעזר in the משנה holds that תערובת נוקשה is בלאו

b) Second קשיא to the תירוץ of מהרש"ל

i) It's משמע from the words of the second מהלך of תוספות that תוספות reads "אף" as referring to the same נוקשה that תוספות referred to in the first מהלך namely נוקשה בעיני

8) תוספות of מהרש"א to the קשיא of מהרש"ל to the second מהלך of תוספות

a) In fact תוספות in both מהלכים holds that neither ר' אליעזר nor תנא קמא deals with תערובת נוקשה at all and both would agree that תערובת נוקשה is בלאו כלום

b) They disagree only in the דין of תכשיטי נשים in that

i) For the first מהלך

(1) תנא קמא says תכשיטי נשים isn't בלאו because it's neither חמץ נוקשה nor תערובת חמץ

(2) While ר' אליעזר says that תכשיטי נשים is בלאו because it's חמץ נוקשה

ii) While the second מהלך adds for ר' אליעזר that it's also possible that תכשיטי נשים is בלאו – not because it's חמץ נוקשה but because it's תערובת חמץ

c) Now note that

i) The plain meaning of the words of ר' אליעזר in the second מהלך might be taken to mean the he holds that תערובת חמץ is בלאו and חמץ נוקשה is בלאו כלום

ii) That's why

(1) in order for תוספות to ask its קשיא from ר' אליעזר in the ברייתא

(2) תוספות needs first to explain that the word "אף" teaches

(a) that ר' אליעזר actually holds that חמץ נוקשה is בלאו the same as תערובת חמץ is בלאו

(b) So that

(i) if תכשיטי נשים is חמץ נוקשה it's לא based on חמץ נוקשה

(ii) if תכשיטי נשים is חמץ תערובת it's לא based on חמץ תערובת

d) קשיא

i) מהרש"ל of שיטה agree with ד"ה טיפולן at דיבור in the next ר"ן and בעל המאור that תנא קמא says that תערובת נוקשה is בלא כלום while ר' אליעזר says that תערובת בלא is נוקשה

e) תירוץ

i) בעל המאור uses it as the base for a תירוץ to a קשיא by תוספות that מהרש"א is מבאר in that next דיבור and ר"ן use this approach because

ii) but

(1) since we'll establish in that דיבור that תוספות doesn't rely on the תירוץ of בעל המאור

(2) There's no need to say בדוחק that תוספות here follows the שיטה of בעל המאור and ר"ן

דף מב:

רש"י ד"ה טיפולן של בנות עשירים

[דף מב עמוד ב] בפירש"י בד"ה טיפולן של בנות עשירים כו' עניים לא מצי למימר דעניות אין להן סולת אלא סיד כו' עכ"ל ומיהו קשה אמאי תלי ליה במתני' בבנות סופרים מה שמשיירות להן בנות עשירים ולמה לא נקט טיפולן של בנות עשירים גופיה שהוא של סולת ולפי דברי בעל המאור שכתב לתרץ הך קושיא דא"כ ר"א היינו ת"ק דיש לחלק שהעשירות הסולת מעורבת בטיפולין אחרות וכשמשיירות לבנות עניים מתוך ששאר הטיפולין יקרים חוזרות ונותנות בה סולת מרובה וזה נוקשה בעיניה דאיירי ביה ת"ק ור"א הוסיף טיפולן של בנות עשירות דלא הוה רק תערובת נוקשה ניחא דנקט ת"ק סופרים אבל התוס' ע"כ דלא מפלגי בהכי דא"כ לא הוה צריכין לחלק אהך קושיא דא"כ ר"א היינו ת"ק בין על פניהם ממש בין על פניהם של מטה ויש לפרש לדברי התוס' אדרבה דטיפול דבנות עשירות לכ"ע חמץ גמור הוא שכולו סולת אבל מה שמשיירות לעניות הם מערבות בתוכו סיד ופליגי ביה ת"ק ור"א דת"ק סבר דווקא מה שמטפל בה פניה של מעלה ור"א הוסיף אף פניה של מטה אף על גב דמאיס ותו לא מידי ודו"ק:

- 1) משנה
    - a) בלאו is קולן של סופרים – תנא קמא
    - b) בלאו is also תכשיטי נשים – ר' אליעזר
  - 2) גמרא
    - a) בנות for משיירות are בנות עשירים that "טיפולן של בנות עשירים" are "קולן של סופרים" עניים
  - 3) רש"י
    - a) שאלה
      - i) Why doesn't the תנא קמא deal with טיפולן that בנות עניים make for themselves
    - b) תשובה
      - i) חמץ נוקשה that's סולת are made of טיפולן של בנות עשירים
      - ii) But טיפולן of בנות עניים are made of סיד and have no חמץ at all
  - 4) ר"ן and בעל המאור
    - a) קשיא First
      - i) Since בנות עשירים של בנות עשירים קולן does have סולת that's חמץ נוקשה
      - ii) Why doesn't the תנא קמא deal with קולן of בנות עשירים while it's still used by the בנות עשירים
    - b) ר"ן and בעל המאור of תירוץ
      - i) part 1 as explained in the prior דיבור
- (1) תנא קמא says that
- (a) בלא כלום is תערובת נוקשה but בלאו is תערובת חמץ and בלאו is חמץ נוקשה

- (b) בלאו is also תערובת נוקשה ר' אליעזר says that
- ii) part 2
- (1) תערובת is קולן so that their טיפולן additional מערב are בנות עשירים (1) נוקשה
- (2) but
- (a) בנות עניים to קולן the remnants of their משיירות are בנות עשירים when (a)
- (b) חמץ is קולן so that their טיפולן without other סולת add בנות עניים the (b) תערובת נוקשה and isn't נוקשה
- c) part 3
- i) It follows that
- (1) תנא קמא (1)
- (a) בלא כלום is תנא קמא holds that תערובת נוקשה is קולן that בנות עשירים use for themselves because that קולן can't deal with (a)
- (b) חמץ נוקשה that's בנות עניים of קולן של סופרים and can only deal with (b)
- (2) תערובת נוקשה that's קולן של בנות עשירים including תכשיטי נשים ר' אליעזר who says that תערובת נוקשה is also בלאו can deal with all (2)
- 5) דיבור here and in the prior מהרש"א as explained by תוספות
- a) קשיא
- i) תנא קמא different from קולן של סופרים that's mentioned by the קשיא in what way is קולן של סופרים that's mentioned by ר' אליעזר תכשיטי נשים that's mentioned by ר' אליעזר
- b) תירוץ
- i) מאיס and isn't פנים של מעלה that's used for טיפולן של נשים קולן של סופרים means קולן של סופרים i) חמץ נוקשה the same as other בלאו it's תנא קמא agrees that's why – כל כך
- ii) תנא קמא here – מאיס טפי – that's why תנא קמא says it's not בלאו even though it's חמץ and ר' אליעזר disagree namely תנא קמא ר' אליעזר is used for מטה של נשים תכשיטי נשים is used for תכשיטי נשים ii) חמץ נוקשה while ר' אליעזר says תכשיטי נשים is still בלאו and it makes no difference that מאיס כל כך תכשיטי נשים is
- c) Note that it's obvious that תוספות disagrees with ר"ן and בעל המאור who say that קולן של סופרים in fact includes תכשיטי נשים that they use for themselves and is תערובת נוקשה that's בלאו כלום for the תנא קמא while קולן של סופרים תנא קמא is קולן של סופרים תנא קמא also בלאו that's נוקשה בעין is
- 6) מהרש"א
- a) קשיא
- i) ר"ן and בעל המאור of שיטה doesn't follow the תוספות We've established that
- ii) Now

(1) Even though we've explained for תוספות the נקודה of the מחלוקת between ר' אליעזר and תנא קמא

(2) Still

(a) the קשיא that בעל המאור and ר"ן asked– why doesn't תנא קמא deal with קולן של בנות עשירים – and answered by saying that תערובת נוקשה קולן של בנות עשירים that they use for themselves is תנא קמא בלא כלום that's

(b) is still a קשיא for תוספות

b) תירוץ

i) תוספות holds that

(1) קולן of בנות עשירים uses חמץ גמור that's בכרת and

(a) since the משנה lists only items that are בלאו

(b) neither תנא קמא nor ר' אליעזר can deal with קולן של בנות עשירים

(2) But

(a) Once בנות עניים are משיירות their קולן to בנות עניים

(b) the חמץ נוקשה is טיפול קולן and resulting בנות עניים add סיד to the

(i) Both for סופרים של קולן that's not כל כך and is בלאו even for תנא קמא

(ii) And for ר' אליעזר only for בלאו and is מאיס טפי that's תכשיטי נשים

דף מג.

רש"י ד"ה לענין כרת לא כתיב כל מחמצת

[דף מג עמוד א] בפירש"י בד"ה לענין כרת לא כתיב כל מחמצת אלא כל אוכל חמץ כו' עכ"ל מדברי הר"ן דהאי קרא כי כל אוכל חמץ למיעוטא אתא מדכתיב כי כל אוכל מחמצת אם במחמצת ענוש כרת דהיינו נתחמצת מחמת ד"א כל שכן שנתחמץ מאליו ל"ל למיכתב כי כל אוכל חמץ אלא לאשמעינן כל האוכל הוא בכרת ואין כל חמץ בכרת למעוטי עירובו לר"א כו' עכ"ל וכך הם דברי בעל המאור ע"ש באורך אבל קשה לפי זה דאי מיתורא דקרא דכל אוכל חמץ כו' קא ממעט תערובת חמץ א"כ מאי פריך לקמן ומאי חזית דהאי כל לרבוויי נשים ומפקת עירובו כו' הא ליכא למימר דאתי כל לרבות עירובו שהרי מיעוטו מיתורא דקרא דכל אוכל חמץ כו' דלא משמע מיניה למעט נשים ועוד דלא אצטריך למעוטי דמהיקשא דחמץ למצה נמי אמעיטו נשים ועו"ק במה שהקשו התוס' אהא דמשני כל לאתויי נשים תימה לר"י הא תרי כי כל כתיבי כי כל אוכל חמץ וגו' וכי כל אוכל מחמצת ונרביה עירובו לכרת כו' עכ"ל הא ע"כ ליכא למימר הכי דע"כ ההוא יתורא דקרא דכי כל אוכל חמץ אתא למעוטי תערובות דאל"כ לא נכתוב כלל ההוא קרא כמ"ש בעל המאור והר"ן וע"כ הנראה לשיטת התוס' דהא דיליף בברייתא נתחמץ מחמת ד"א מכל מחמצת לאו מלשון מחמצת קא יליף ליה וכן מוכחת הסוגיא דפרק כל שעה דקאמר ור"י מחמת ד"א מגליה מדאפקיה רחמנא בל' מחמצת משמע דלתנא דברייתא דאתי כר"ש לאו מלשון מחמצת קא יליף ליה ועוד אי לשון מחמצת משמע מחמת ד"א היאך ס"ד למימר מעיקרא מחמצת אין לי אלא שנתחמץ מאליו אלא דה"פ דברייתא מחמצת ונכרתה למאי אצטריך כיון דכבר כתיב כי כל אוכל חמץ ונכרתה וגו' וקאמר דאי מכל אוכל חמץ אין לי אלא שנתחמץ מאליו מחמת ד"א מגין להכי אצטריך מקרא דכל מחמצת לרבות מחמת ד"א והשתא ניחא דכל אוכל חמץ וגו' לאו יתורא דקרא הוא דאי לא הוה כתיב כי כל אוכל חמץ וגו' הוה מוקמי' כי כל אוכל מחמצת וגו' לנתחמץ מאליה דוקא ובברייתא לאו למעוטי תערובת נקט האי קרא דהא ודאי איצטריך לגופיה כמ"ש אלא דה"ק יכול יהא ענוש כרת ת"ל כי כל אוכל חמץ וגו' ולא שמעינן מההוא קרא אלא חמץ בעיניה וכן יש לכוון פרש"י עד"ז שכתבנו ותו לא מידי וק"ל:

1) פסוקים

- a) כל מחמצת לא תאכלו
- b) כי כל אוכל חמץ ונכרתה
- c) כי כל אוכל מחמצת ונכרתה

2) Second הקדמה

- a) תערובת חמץ is the same as עירובו

3) Third הקדמה

- a) בלאו ר' אליעזר holds that עירובו

4) גמרא of ברייתות as explained by ר' אליעזר

- a) The משמעות of "כל מחמצת לא תאכלו" is an אזהרה for דבר אחר

- b) The "כל" in "כל מחמצת לא תאכלו" teaches that עירובו בלאו
- c) The מתחמץ מזה דבר אחר כרת of "כי כל אוכל מחמצת ונכרתה" is that there is כרת for אחר
- 5) גמרא
- a) קשיא
- i) Why don't we also derive from "כי כל אוכל מחמצת ונכרתה" that עירובו is בכרת
- b) תירוץ
- i) From "כי כל אוכל חמץ ונכרתה" we know that עירובו isn't בכרת
- ii) we'll see below that there is a מחלוקת ראשונים precisely how this לימוד works
- c) שאלה
- i) What do we derive from כל in "כי כל אוכל מחמצת ונכרתה"
- d) תשובה
- i) From that כל we derive that חמץ is אסור also to נשים
- 6) דף מג. on ד"ה ההוא כל at תוספות
- a) קשיא
- i) The גמרא has explained why עירובו כרת can't be derived from the כל in כל אוכל מחמצת
- ii) But why doesn't the גמרא ask that we ought to derive כרת for עירובו from the כל in כי כל אוכל חמץ ונכרתה
- b) מהרש"א will explain below how this תוספות קשיא of fits with what we just now said that from "כי כל אוכל חמץ ונכרתה" we know that עירובו isn't בכרת
- 7) גמרא of המשך
- a) קשיא
- i) Why do you need a ריבוי for נשים from נכרתה ונכרתה
- ii) When "איש או אשה אשר יעשו" כל עונשין שבתורה for משה איש לאשה is
- b) תירוץ
- i) The ריבוי is needed because I might otherwise say that
- (1) מצות עשה שהזמן גרמא for מצה חייב נשים aren't
- (2) And a היקש from מצה to חמץ teaches that the פטור applies also to חמץ
- c) קשיא
- i) מאי חזית
- ii) Why do you apply the כל in "כי כל אוכל מחמצת" to teach that the איסור of חמץ applies to נשים instead of to teach that עירובו is בכרת
- 8) מהרש"א as explained by ר"ן and בעל המאור

- a) We established in the הקדמות that the ברייתות derive from "כי כל אוכל חמץ ונכרתה" that there's no כרת for עירובו
- b) This is how the לימוד works
- i) The word מחמץ has the משמעות of דבר אחר
  - ii) Now
    - (1) Once we derive from the משמעות of מחמץ ונכרתה that there is כרת even for דבר אחר
    - (2) it's a פשיטות that there's כרת for עצמו and that "כי כל אוכל חמץ" ונכרתה isn't needed to teach כרת for מאיליו
    - (3) and it follows that "כי כל אוכל חמץ ונכרתה" is a יתורא
  - iii) we apply the יתורא as a מיעוט to teach that there's no כרת for עירובו
- 9) מהרש"א
- a) First ר"ן and בעל המאור קשיא
    - i) How can the גמרא say מאי חזית to ask why it is that from ונכרתה כי כל אוכל מחמץ ונכרתה מרבה עירובו לכרת instead of being מרבה נשים we're מרבה עירובו לכרת
    - ii) when according to בעל המאור and ר"ן we've proved that כי כל אוכל חמץ ונכרתה is a מיעוט that directly teaches that there's no כרת for עירובו
  - b) בעל המאור and ר"ן to the first תירוץ קשיא
    - i) When the גמרא asks that "instead of being מרבה נשים for a לאו from כי כל אוכל מחמץ ונכרתה why aren't we מרבה עירובו לכרת"
    - ii) As part of this קשיא the גמרא also implicitly adds that "and why don't we apply מיעוט as a מיעוט to be מרבה נשים from כרת instead of as a מיעוט to be מרבה נשים from כרת"
  - c) תירוץ פירכא
    - i) "כי כל אוכל חמץ" deals with **all** people who are אוכל חמץ and can't be used to be מיעוט any people – including נשים – who are אוכל חמץ
    - ii) Besides there's no reason to apply a פסוק to be מיעוט נשים when our גמרא holds that the opposite is true: we need a ריבוי to be מיעוט נשים because of the היקש of מזה to חמץ that would otherwise be מיעוט נשים as the גמרא mentioned earlier
  - d) Second ר"ן and בעל המאור קשיא
    - i) Refer back to the קשיא of תוספות in כל כי כל ד"ה namely
      - (1) why doesn't the גמרא ask that we ought to derive כרת for עירובו from the כל כי כל אוכל חמץ ונכרתה in
    - ii) now
      - (1) for בעל המאור and ר"ן who say that "כי כל אוכל חמץ ונכרתה" is a direct מיעוט that teaches that there's no כרת for עירובו

- (2) How can תוספות ask that we ought to derive from כל in the same פסוק that there is כרת for עירובו
- e) Third ר"ן בעל המאור and קשיא
- i) Here are two proofs that the word "מחמצת" doesn't itself have the משמעות of נתחמץ מחמת דבר אחר
- ii) First proof
- (1) The גמרא in שעה כל פרק says that the word "מחמצת" is משמע "משום דבר אחר" only for ר' יהודה and that ר' שמעון disagrees
- (2) And it's obvious from the גמרא there that the ברייתות we deal with here were said by ר' שמעון
- iii) Second proof
- (1) If the ברייתות here hold that the word "מחמצת" is משמע "משום דבר אחר"
- (2) how could one of the ברייתות begin with the words "מחמצת אין לי אלא שנתחמץ מאליו"
- 10) מהרש"א שיטה
- a) This is what the ברייתות mean to say when they derive from "כי כל אוכל חמץ ונכרתה" that there's no כרת for עירובו
- b) Part 1
- i) שאלה
- (1) Once the פסוק says ונכרתה חמץ ונכרתה כי כל אוכל חמץ why does the פסוק also need to say כי כל אוכל מחמצת ונכרתה
- ii) תשובה
- (1) From ונכרתה חמץ ונכרתה כי כל אוכל חמץ I'd know only that there's כרת for נתחמץ מאליו
- (2) But
- (a) once we already know נתחמץ מאליו from ונכרתה חמץ ונכרתה כי כל אוכל חמץ
- (b) we realize that כל מחמצת must teach that there's כרת also for נתחמץ מחמת דבר אחר
- (3) It follows that כי כל אוכל חמץ isn't a יתורא that can be used to be ממעט that בכרת isn't עירובו
- c) part 3
- i) שאלה
- (1) Then how do the ברייתות derive that עירובו isn't בכרת
- ii) תשובה
- (1) simply because there's no לימוד available that would teach that כי כל אוכל עירובו deals with anything other than חמץ that's בעיני' and isn't עירובו
- iii) It follows that

- (1) any יתור from any פסוק anywhere – including a לימוד from the כל in כל כי
אוכל חמץ or a לימוד from the כל in כל מחמצת – that teaches that עירובו is
בכרת
- (2) wouldn't be סותר a לימוד from the משמעות of חמץ כל כי that teaches that
עירובו isn't בכרת

תד"ה מאן תנא

תוס' בד"ה מאן תנא כו' משמע בשמעתין דאי לאו דאתרבי כו' אפי' איסור לא היה בו כו' עכ"ל לא ידענא מהיכא משמע להו הכי דהא בתערובת חמץ דפליגי חכמים דאינו בלאו מ"מ איסורא איכא כמ"ש כל הפוסקים שכן מוכח מתוך הסוגיא וכן שיאור דר"י לר"י דפטור ממלקות ואיסורא איכא כדקתני לקמן במתני' דישרף ודו"ק:

תד"ה ואלו

בד"ה ואלו וכו' וי"ל דאי כ"ש הוא ה"ל למיתני לאשמעי' דלית ביה כרת עכ"ל ובהא יתיישב דמייתי ת"כ דרב יהודה מדלא קאמר נמי נוקשה בעיניה אמאי לא הוכיח כך מהך ברייתא גופא דאייתי רב נחמן דקתני בה ר"א על עירובו בלאו ולא קאמר נמי הכי בנוקשה בעיניה משום דהתם לא נחית לאשמעינן דליכא כרת בתערובת אלא דמיהת לאו אית ביה ואיכא למימר שפיר דכ"ש בנוקשה דהוא בלאו לפי סברת ר"נ אבל הכא דקתני יכול יהא ענוש כרת כו' דנחית לאשמעינן דליכא כרת בתערובת א"כ לפי סברת ר"נ ה"ל לאשמעינן רבותא טפי דאפי' בנוקשה ליכא כרת וניחא נמי לסברת ר"נ ליכא לאקשווי דתני במתניתין זו ואצ"ל זו דברישא קתני באיסור לאו ד' מיני מדינה שהן תערובות חמץ ובתר הכי קתני ג' מיני אומניות שהן חמץ נוקשה דיש לומר דבמתני' נחית נמי למיתני שאלו אינן בכרת והוה ליה נוקשה לא זו אף זו לסברת רב נחמן ודו"ק:

ודע דבכל נוסחות שלפנינו בגמ' בדברי ר"נ קאמרי' ושמעין ליה לר"א דאמר חמץ דגן גמור ע"י תערובת בלאו וה"ה נוקשה בעיניה וקושטא דכ"ש הוא כדברי התוס' כדקאמר בסמוך לסברת ר"נ ע"כ לא קאמר ר"מ התם אלא נוקשה בעיניה אבל חמץ כו'

1) First הקדמה

a) עירובו is the same as תערובת חמץ

2) Second הקדמה

a) The משנה on מב. דף teaches first that תערובת חמץ is בלאו and afterwards teaches that בלאו חמץ is also נוקשה

3) Third הקדמה

a) נוקשה חמור is תערובת חמץ relative to אמר רב רב יהודה אמר רב

b) תערובת חמץ is חמור relative to חמץ נוקשה רב נחמן

4) Fourth הקדמה

a) Here is a summary of three ברייתות

תערובת חמץ	חמץ נוקשה		
	בלאו	ר' מאיר	ברייתא א' בדף מג.
בלאו		ר' אליעזר	ברייתא ב'
בלאו אבל לא בכרת			ברייתא ג'

5) part 1 גמרא

a) רב יהודה אמר רב

i) The תנא of the משנה on מב. דף is מאיר ר' who in ברייתא א' says that חמץ נוקשה is בלאו

b) קשיא

i) בלאו תערובת חמץ is also ברייתא א' doesn't say that

c) תירוץ

i) Since רב יהודה אמר רב says that תערובת חמץ is חמור it's a שכן כל that חמץ תערובת חמץ is also בלאו

6) גמרא part 2

a) רב נחמן

i) The תערוכת חמץ of the משנה on דף מב. is אליעזר ר' who in ב' ברייתא says that תערוכת חמץ is בלאו

b) קשיא

i) ב' ברייתא doesn't say that חמץ נוקשה is also בלאו

c) תירוץ

i) Since רב נחמן says that חמץ נוקשה is חמור it's a כל שכן for ר' אליעזר that חמץ נוקשה is also בלאו

7) Note from the following table that

a) It follows that for רב נחמן who says that חמץ נוקשה is חמור it's obvious from ברייתא א' that ר' מאיר holds that בלא כלום

b) It also follows that for רב יהודה אמר רב who says that תערוכת חמץ is חמור it's obvious from ב' ברייתא that ר' אליעזר holds that בלא כלום

תערוכת חמץ	חמץ נוקשה		
לרב נחמן עירובו בלא כלום לר' מאיר דנוקשה חמור לרב יהודה אמר רב דתערוכת חמור כ"ש דתערוכת בלאו	נוקשה בלאו	ר' מאיר	ברייתא א' בדף מג.
תערוכת בלאו	לרב יהודה אמר רב נוקשה בלא כלום דתערוכת חמור לרב נחמן דנוקשה חמור כ"ש דנוקשה בלאו	ר' אליעזר	ברייתא ב'
בלאו אבל לא בכרת			ברייתא ג'

8) גמרא of the המשך

a) Since ברייתא ג' says עירובו is בלאו and doesn't say that חמץ נוקשה is בלאו

b) ב' ברייתא supports רב יהודה אמר רב because it's only for רב יהודה אמר רב that there's בלא כלום is נוקשה and עירובו is בלאו – namely the שיטה of ר' אליעזר – שיטה

9) תוספות

a) קשיא

i) maybe ברייתא ג' agrees with רב נחמן that חמץ נוקשה is חמור

ii) so once ברייתא ג' teaches that עירובו is בלאו we automatically know that חמץ נוקשה is also בלאו

b) תירוץ

i) ב' ברייתא teaches not only that עירובו בלאו but also that עירובו isn't בכרת

ii) Now

(1) if ברייתא ג' were to hold that חמץ נוקשה is חמור

(2) It should have taught

(a) Not only that there's no כרת for עירובו that's קיל

(b) But also that there's no כרת for נוקשה even though it's חמור

10) מהרש"א part 1

a) קשיא

- i) why does the רב יהודה אמר רב need to go to ג' ברייתא to support רב אמר רב
- ii) why not use ב' ברייתא which the same as ג' ברייתא says that there's a לאו for חמץ נוקשה and is silent on whether there's a לאו for תערובת

b) תירוץ

- i) Because for ב' ברייתא it may be true
  - (1) That חמור is נוקשה and that רב נחמן is correct that ר' אליעזר holds there's also a לאו for נוקשה
  - (2) And
    - (a) Because ב' ברייתא doesn't deal with כרת at all
    - (b) you can't respond the way תוספות did for ג' ברייתא that if חמור is נוקשה the ברייתא should have alerted us that there's no כרת for נוקשה as well as for תערובת

11) מהרש"א part 2

a) קשיא

- i) Our משנה here says first that there's a לאו for עירובו and second that there's a לאו for נוקשה
- ii) for רב נחמן this means that the משנה is in format זו ואין צריך לומר זו
  - (1) Since it begins with the הומרא that there's a לאו even for תערובת that's קיל
  - (2) and then adds that it goes without saying that the same הומרא applies to חמור that's חמור
- iii) why doesn't the משנה instead use the more common לא זו אף זו format:

(1) by saying that

- (a) not only is there a לאו that applies for נוקשה that's חמור
- (b) there's also a לאו for תערובת that's קיל

b) תירוץ

- i) the משנה the same as ג' ברייתא teaches that there's כרת neither for עירובו nor for נוקשה
- ii) and as concerns the קולא that there's no כרת the מהלך of the משנה is in fact in לא זו אף זו format since it says that
  - (1) not only is there no כרת for תערובת that's קיל
  - (2) there's also no כרת for נוקשה that's חמור

דף מג:

תד"ה סלקא דעתך אמינא ורש"י ד"ה קאי באוכלין

[דף מג עמוד ב] בד"ה סד"א כל כו' יש לדרוש היתר יותר לנשים משום ג"ש דט"ו מחג הסוכות והוי מפטרי כו' עכ"ל והא דנקט תלמודא במלתיה הואיל וליתנהו בקום אכול מצה דה"ל מ"ע שהזמן גרמא משום דאי לאו הכי טפי הוה לן למיזל בתר היקשא דהשוו איש ואשה כו' ולא הוה ילפינן הך ג"ש דט"ו מחג הסוכות למפטר אשה וק"ל:

בפירש"י בד"ה קאי באוכלין כו' אבל כל דאזהרה בנאכל כתיב כו' עכ"ל ואין להקשות אזהרה לנשים מנלן די"ל כיון דגלי לן קרא דנשים בכרת ומפקא ליה מהיקשא הדרינן לכללין דהשוו איש ואשה לכל כו' ובהכי ניחא דלקמן בפ' האשה פרש"י דנשים ישנן בבל תאכל חמץ משום דהשוה הכתוב אשה לאיש כו' והכא הא מרבינן נשים מכל די"ל דלענין אזהרה לנשים דליכא ריבויא ע"כ דהדרינן לכללין דהשוה הכתוב אשה כו' וק"ל:

1) גמרא

a) a ריבוי from כל in "כי כל אוכל מחמצת ונכרתה" is needed to teach that the עונש כרת for נשים אכילת חמץ applies also to נשים

b) קשיא

i) why do we need this רבוי

ii) we already know from "איש או אשה כי יעשו וגו'" that השוה הכתוב איש לאשה לכל עונשין שבתורה

c) תירוץ

i) Were it not for the ריבוי I would have said that

(1) מצות עשה שהזמן גרמא מצה because מצה is a מצוה פטורות נשים

(2) And since חמץ is איתקיש למצה there isn't even an אזהרה to נשים for חמץ

ii) But

(1) now that there's a ריבוי that teaches that נשים are בכרת for מצה

(2) we apply אשה הכתוב איש לאשה as an אזהרה to נשים on מצה

(3) And we're then מקיש מצה to חמץ to teach that נשים are מחויבות on מצה

d) This also explains why

i) השוה הכתוב איש because of בבל תאכל חמץ says that פרק האשה in רש"י and ריבוי in רש"י doesn't say that נשים are בכרת because of the ריבוי in our גמרא

ii) namely because for the אזהרה we need to rely on השוה וכו'

2) תוספות

a) קשיא

i) If there were no ריבוי that was מחייב נשים on חמץ

- (1) Why does the גמרא assume that we'd apply the דין of גמרא שהזמן גמרא to be פוטר נשים from מצה and that by היקש to חמץ we'd also be פוטר נשים on אכילת חמץ
- (2) When it would have been more logical to use the היקש לחומרא to teach from חמץ that there is a חיוב for מצה for נשים even though מצה is a מצות עשה שהזמן גרמא
- b) תירוץ
- i) if there were no ריבוי we'd have relied on a גזירה שוה from סוכה to מצה to be פוטר נשים from מצה and we'd then have been מקיש חמץ to מצה to be פוטר נשים on אכילת חמץ
- 3) ד"ה סד"א at מהרש"א
- a) קשיא
- i) If we could rely on the גזירה שוה from סוכה to be פוטר נשים from מצה
- ii) why does the גמרא need to say that it's because of a גרמא שזמן גמרא that if there were no ריבוי we'd have been פוטר נשים on מצה
- b) תירוץ
- i) It's only because מצה is a גרמא שהזמן גמרא that
- (1) we'd follow the ילפותא from סוכה to be פוטר נשים on מצה
- (2) instead of following the rule that השווה הכתוב איש לאשה to be מחייב נשים on מצה

תד"ה כמאן כר"א דדריש

תוס' בד"ה כמאן כר"א דדריש כו' מקצתו מנין היינו זית שלם כו' עכ"ל מתוס' פרק כל המנחות דדריש כרבא דמקצתו היינו חצי קומץ שהוא זית שלם ומרבי ליה מכל ועירובו היינו חצי זית היתר וחצי זית איסור דמצטרפין ומרבי ליה מכי כל אבל כאביי כו' דלא אמרי' שיתבטל איסור אגב היתר אבל לרבא לא צריך קרא להכי כיון דאיכא כזית פשיטא דלא בטיל כו' עכ"ל ע"ש ר"ל דלרבא ליכא לאוקמא נמי עירובו בכה"ג שיש כזית איסור וכזית היתר מעורב ואשמעינן דלא אמרינן שיתבטל האיסור אגב היתר דהא פשיטא הוא ולא אצטריך קרא לרבא בעירוב אלא לחצי זית היתר וחצי זית איסור ומשום דהיתר מצטרף לאיסור דאין הקטרה לפחות מכזית ודו"ק:

בא"ד וק"ל לפירושו טובא חדא דלא הוה זעירי לא כאביי ולא כרבא כו' עכ"ל ואין להקשות ומאי קושיא ואימא דשפיר סבר כרבא דמקצתו היינו כזית שלם ומיהו ע"י צירוף היתר עמו דהיינו חצי זית איסור וחצי זית היתר לפי סברת רש"י דאיירי באין מעורבים די"ל דהא מנליה לרבא דהא לא שמעינן מריבויא דמקצתו אלא דסגי בכזית ואימא דכולה איסור ומגלך דהיתר מצטרף לאיסור כלל וק"ל:

- 1) here גמרא
a) ר' יוחנן
i) כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר שהרי אמרה תורה משרת
ii) וזעירי אמר אף לאיסור שאור בל תקטירו מצטרף חצי זית מצה דהיינו "היתר" לחצי זית שאור דהיינו "איסור"
- 2) ברייתא
a) שאור בל תקטירו
i) רישא
(1) אין לי אלא כולו מקצתו מניין (1)
(a) תלמוד לומר כל (a)
ii) סיפא
(1) עירובו מניין (1)
(a) תלמוד לומר כי כל (a)
- 3) on the meaning of the מסכת מנחות in רבא and אביי between מחלוקת of רש"י by ביאור and on the meaning of the ברייתא and on the שיטה of זעירי in גמרא here
a) First according to רש"י הקדמה
i) ניכר and isn't בעין איסור and איסור היתר of תערובת means עירובו
ii) איסור is namely where there is no תערובת applies where היתר מצטרף לאיסור and is ניכר בעין
b) Second הקדמה
i) כזית holds that a קומץ for a מנחה is one אביי

(1) It follows that מקצתו in the ברייתא means חצי זית – in effect a משהו

ii) רבא holds that a קומץ is two כזיתים

(1) It follows that מקצתו in the ברייתא means one כזית

c) The מחלוקת of אביי and רבא – and also the שיטה of זעירי

זעירי	ביאור רבא	ביאור אביי	לשון הברייתא	שאור בל תקטירו
	ב' זיתים	כזית אחד	אין לי אלא כולו	רישא
זית אחד	זית אחד	חצי זית ואפילו כל שהוא	מקצתו מניין ת"ל כל	
חזי זית איסור וחזי זית היתר באופן היתר מצטרף לאיסור דהיינו כשהאיסור ניכר ואינן מעורב	חצי זית איסור מעורב בחצי זית היתר ואין האיסור ניכר	מעורבין ואין איסור ניכר	עירובו מנין ת"ל כי כל	סיפא

d) Note that

i) For אביי

(1) who derives from the רישא that even a כל שהוא is אסור

(2) the purpose of the סיפא can only be to teach that the איסור isn't בטל if there's also היתר

ii) For רבא

(1) who derives from the רישא that a כזית of איסור is enough

(2) the purpose of the סיפא is to teach that there's also an איסור for a כזית that's made up of a תערובת of איסור and היתר where the איסור isn't ניכר and isn't בעין

iii) For זעירי

(1) who derives from the רישא the same as רבא that a כזית of איסור is enough

(2) the purpose of the סיפא is less בדוחק and is to teach that based on היתר there's also an איסור for a כזית that's made up of היתר and איסור where the איסור is ניכר and בעין and there's no עירוב

4) תוספות

a) רש"י of שיטה to קשיא

i) בל תקטירו of לאו who says that מצטרף לאיסור applies to the

(1) can't follow the שיטה of אביי because אביי says the לאו applies even to a שאור of משהו

(2) Nor can זעירי follow the שיטה of רבא who deals with a תערובת where the איסור isn't ניכר and isn't בעין

5) מהרש"א

a) תוספות of קשיא to קשיא

i) I understand that זעירי can't follow the סיפא of the ברייתא on עירובו even for רבא

ii) But

- (1) maybe זעירי can follow the רישא of the ברייתא for רבא
- (2) Namely that מקצתו for רבא means the same as זעירי as understood by רש"י namely היתר זית איסור וחצי זית איסור where the איסור is ניכר and isn't מעורב and we count the case as if there's a שיעור איסור based on מצטרף לאיסור as explained by רש"י
- b) תירוץ
- i) The ברייתא in the רישא says that it teaches only that מקצתו – meaning one כזית that for רבא is מקצת of a קומץ of two כזיתים – is enough for תקטירו to apply
- ii) there's no reason to extend the רישא of the ברייתא to teach that even this one כזית can be partly היתר even where there's no תערובת as in the סיפא
- 6) ביאור of the תוספות between אב"י and רבא on the meaning of the ברייתא
- a) הקדמה
- i) "עירובו" in the סיפא of the ברייתא has the same meaning as explained by רש"י – namely a תערובת of היתר and איסור where the איסור isn't ניכר
- ii) But – unlike the שיטה of רש"י – "היתר מצטרף לאיסור" as used by זעירי also means a תערובת of היתר and איסור where the איסור isn't ניכר
- b) It follows that
- i) For אב"י – the same as we said for רש"י – the סיפא can teach only that a משהו of איסור isn't בהיתר
- ii) But for רבא
- (1) The סיפא of the ברייתא when it teaches that עירובו is אסור is in effect teaching that היתר is מצטרף לאיסור for תקטירו
- (2) and is consistent with זעירי
- 7) מהרש"א
- a) תוספות שיטה of קשיא
- i) Why does תוספות say that רבא holds that the סיפא teaches that היתר is מצטרף לאיסור
- ii) Maybe
- (1) רבא says the סיפא deals with where a full כזית of איסור is מעורב with a כזית of היתר
- (2) And similar to אב"י the סיפא teaches only that the כזית איסור isn't בטל
- b) תירוץ
- i) It's a פשיטות that where there's a whole כזית איסור there's no דין of ביטול here
- ii) It's only for אב"י that it's a הידוש that even a חמץ isn't בטל

דף מד.

תד"ה לענין חמץ בפסח

[דף מד עמוד א] בד"ה לענין חמץ כו' מכל חלב דחצי שיעור אסור מן התורה כו' עכ"ל ק"ק מאי קושיא דאימא דחצי שיעור שהוא בעין דוקא אוסר ר"י התם משא"כ הכא חצי שיעור איסור חמץ ע"י תערובת לא דריש ר"י מכל וכה"ג חילקו התוס' לעיל וליכא למימר דמ"מ כל דחמץ ל"ל דנילף לענין זה חמץ מחלב דא"כ לתירוצא דלא דריש אלא לאיסורא כו' מ"מ כל דחמץ ל"ל דנילף ליה מחלב ויש ליישב ודו"ק:

1) הקדמה

- a) We established in the prior דיבור תוספות that to say that עירובו is בלאו is the same as saying that היתר is מצטרף לאיסור
- b) And that both phrases deal with a תערובת of היתר with איסור that's not בעין and isn't ניכר

2) גמרא

- a) ר' יוחנן says that היתר is מצטרף לאיסור only for נזיר where the word משרת appears
- b) זעירי says that היתר is מצטרף לאיסור also for הקטרת שאור based on the word כל that appears for שאור הקטרת שאור
- c) זעירי קשיא
  - i) The word כל also appears for חמץ בפסח
  - ii) Why aren't we also דורש כל in the פסוק for חמץ בפסח to teach that היתר is מצטרף לאיסור also for חמץ בפסח – in effect that עירובו is בלאו

3) תוספות

- a) The קשיא of the גמרא applies to זעירי but doesn't apply to ר' יוחנן because we haven't shown that ר' יוחנן is דורש כל
- b) מהרש"א as explained by קשיא
  - i) חצי שיעור is דורש כל in a פסוק for חלב to teach that חצי שיעור אסור even without a צירוף with היתר
- c) תירוץ
  - i) ר' יוחנן is דורש כל from חלב only to derive an איסור for חצי שיעור and in fact ר' יוחנן derives for חמץ from חלב that חצי שיעור is אסור even without a צירוף with היתר
  - ii) But we never find that ר' יוחנן is דורש כל to teach a לאו for חצי שיעור that's במלקות or even to teach that היתר is מצטרף לאיסור to form a שיעור that's במלקות

4) מהרש"א

- a) Another תירוץ to the קשיא of תוספות
  - i) חצי שיעור אסור מן התורה from ר' יוחנן of לימוד חצי היתר that's מעורב with היתר

- ii) and that's why the גמרא here can't ask that for יוחנן ר' there should be a לאו for מעורב בהיתר that's המץ
- iii) note that תוספות makes a similar חילוק in ד"ה כמאן at מג: דף
- b) מהרש"א of תירוץ קשיא
  - i) If יוחנן ר' derives from חלב that שיעור חצי בעין is אסור and he doesn't derive from כל in the פסוק on המץ that שיעור חצי that's not בעין and is מעורב is also אסור
  - ii) How does יוחנן ר' apply the כל in the פסוק on המץ
- c) תירוץ
  - i) The same קשיא applies to the תירוץ of תוספות that יוחנן ר' for חצי שיעור deals with איסור and not מלקות
    - (1) If יוחנן ר' derives from חלב that שיעור חצי is אסור and he doesn't derive from כל in the פסוק for המץ that שיעור חצי is also מלקות
    - (2) How does יוחנן ר' apply the כל in the פסוק for המץ

תד"ה מקום מגעו

בד"ה מקום מגעו כו' דמשמע שהשום והשמך בעין כו' עכ"ל לאו ממש בעין אלא שהן ניכרין במפוזר על המקפה כמ"ש התוס' בפ' ג' מינין דאי בעין ממש לא הוה שייך לומר היתר מצטרף לאיסור כמ"ש התוס' לעיל ודו"ק:

בא"ד והואיל דלא מקבל טומאה אלא מדרבנן אית לך כו' עכ"ל דפחות מכביצה אין מקבל טומאה מדאורייתא כמ"ש לעיל בפירקין בד"ה לאימת מתכשר כו' ובלאו הכי נמי אין מקבל טומאה הכא אלא מדרבנן דהא תרומת שום אינו רק דרבנן והא דקאמר הואיל וזר לוקה עליהן בכזית ר"ל אלו היתה תרומה דאורייתא משום דהיתר מצטרף לאיסור דין הוא להחשיבה ולא יתבטל אגב המקפה ועיין בתוס' פ' ג' מינין ודו"ק:

- 1) First הקדמה – on ר' יוחנן ר' דימי of שיטה – הקדמה First
  - a) "משרת" based on the word only for מצטרף לאיסור is היתר
- 2) Second הקדמה
  - a) The תרומה is a כזית for שיעור to a זר who eats מלקות
- 3) Third הקדמה
  - a) דימוע of דין were it not for ברוב תרומה would have been
  - b) But because the דימוע of דין the תרומה is בטל only
- 4) Fourth הקדמה
  - a) a זר who eats a כזית of תרומה תערובת is במלקות
    - i) only if דימוע is דאורייתא so that the תרומה isn't ברוב
    - ii) And only for the דאמרי מאן who say the חולין that's היתר is מצטרף to the תרומה that's איסור because only then does the כזית of the תערובת count as a כזית of איסור
- 5) Fifth הקדמה
  - a) שלישי לטומאה is פוסל תרומה because for תרומה there can be שלישי לטומאה
  - b) but חולין שלישי לטומאה isn't פוסל חולין because there's no שלישי לטומאה
- 6) Sixth הקדמה
  - a) דף מג: on ד"ה כמאן establishes at תוספות
    - i) Even דאמרי מאן who say that היתר is מצטרף לאיסור
    - ii) Apply this דין only where the איסור isn't בעין and is מעורב with the היתר
- 7) Seventh הקדמה
  - a) An דין דימוע where there's no חולין even for בטל ברוב isn't ניכר that's איסור בעין
- 8) Eighth הקדמה
  - a) מדרבנן only מקבל טומאה are פחות מכביצה that are אוכלין
- 9) משנה

- a) המקפה של חולין
- b) והשום והשמן של תרומה
- i) ונגע טבול יום שהוא שני לטומאה במקצתן
- ii) לא פסל אלא מקום מגעו בלבד
- 10) תוספות and רש"י afterwards both for גמרא – we'll explain the גמרא
- a) משנה to the קשיא
- i) וליבטל ברובא
- b) תירוץ
- i) לוקה עליו בכזית זר because a ברוב ביטול ברוב
- c) היתר that נזיר that it's only for ר' יוחנן who says that רב דימי to אביי by קשיא
- מצטרף לאיסור
- i) For the משנה to say that לוקה עליו בכזית זר it must be that the משנה holds that כל התורה כולה is מצטרף לאיסור not only for נזיר but for
- 11) רש"י of the גמרא by ביאור
- a) גמרא of the קשיא
- i) ליבטל ברובא
- (1) the שום and שמן are ברוב בטל ברוב and מדאורייתא the שום and שמן are ברוב and דין דימוע is only דרבנן so that there is no שם תרומה at all for the שום and שמן
- (2) so there ought to be no טומאה at all because טומאה שלישי isn't בחולין
- b) גמרא of the תירוץ
- i) לוקה עליו בכזית זר a
- ii) the reason must be that
- (1) the שום and שמן on the שם תרומה is דאורייתא so that there is a שם תרומה
- (2) and it follows that is שני לטומאה because פסול is מקום מגעו
- 12) רש"י of תוספות קשיא
- a) Part 1
- i) We've established in the הקדמות that ברוב applies only for an איסור that's בעין מעורב and isn't
- b) Part 2
- i) תוספות has several ראיות that the משנה deals with שום and שמן that are בעין
- c) Part 3
- i) So how could the גמרא ask that ליבטל ברובא
- 13) דף מג: at תוספות ד"ה כמאן based on ד"ה מקום מגעו at מהרש"א
- a) תוספות of קשיא to the קשיא

- i) It can't be that the גמרא understands that the case involved שום ושמן that are בעין ממש
  - ii) because we established in the הקדמות that כולי עלמא agree that היתר can't be בעין מצטרף לאיסור where the איסור is
- b) תירוץ
- i) תוספות intends only to say that although the שום ושמן isn't בעין it's still ניכר that the שום ושמן is מפוזר on the מקפה
  - ii) And that's why
    - (1) The שם תרומה would be בטל ברוב if the דין דימוע isn't דאורייתא
    - (2) And still
      - (a) in a case where there is no ברוב ביטול for example if the דין דימוע is דאורייתא
      - (b) a מאן דאמר can hold that the דין of מצטרף לאיסור היתר can apply
- 14) תוספות of the גמרא by ביאור
- a) הקדמה
    - i) The גמרא in the הוה אמינא realized that the משנה holds that the דין דימוע is דאורייתא
    - ii) The גמרא also realized that the שום ושמן are פחות מכביצה so that מקום מגעו is טמא only דרבנן
  - b) ביאור of the קשיא to the משנה
    - i) Although the דין דימוע is דאורייתא the שם תרומה in the שום and שמן should be בטל ברוב anyway and not have a שם תרומה because פחות מכביצה isn't חשוב as proved by the דין that their טומאה is only דרבנן
  - c) ביאור of the תירוץ of the גמרא
    - i) Since a זר is בכזית עליו לוקה it must be that שום ושמן have a השיבות and a שם פחות מכביצה even though their טומאה is only דרבנן when there's
- 15) בא"ד הואיל at מהרש"א
- a) קשיא to the שיטה of תוספות
    - i) שום is only דרבנן so how can the גמרא say that a זר is בכזית עליו לוקה
  - b) תירוץ
    - i) The גמרא means to say that
      - (1) the דין that אוכלין aren't מקבל טומאה דאורייתא if there's no כביצה שיעור doesn't prove that שום ושמן aren't השיב and that as a result their שם תרומה דרבנן is בטל and they can't be מקבל טומאה even דרבנן
      - (2) since if שום תרומה were דאורייתא a זר would be בכזית עליו לוקה even where there's no כביצה שיעור and the שום ושמן could also be מקבל טומאה only דרבנן

- ii) שם תרומה of an אוכל that's מכביצה – whether the שם תרומה is בקיצור where there's מלקות for a person who's כזית אוכל or is דרבנן where there's no מלקות – isn't affected by the דין that אוכלין that are מכביצה can be מקבל טומאה only דרבנן

תד"ה אלא מאי היתר

בד"ה אלא מאי היתר כו' ורבנן לא דרשי כל דכשהאיסור מועט אין מצטרף כו' וכן גבי קופה ומדוכות כו' עכ"ל ק"ק אמאי אסיק אביי הכי התם גבי קופות בשלמא לדידי משום דנפיש חולין כו' ולא אסיק הכי לעיל מיניה גבי כותח ומדוכות וע"ק לעיל גבי מקפה של חולין ושמן ושום של תרומה הרי נפיש חולין ואמאי קא בעי למימר אביי ביה דהיתר מצטרף לאיסור ולפירש"י בפ' ג' מינין ניחא שפירש שם דהא דאמרי משום דנפיש חולין ליתא אלא במלתא דלא עבידא לטעמא וריחא כגון בקופה משא"כ מקפות ומדוכות דתבלין הן ועבידי לטעמא וריחא חשיבי ולא בטלי והווי כמו דנפישין אינהו כך תוכן דבריו וכצ"ל בכותח דמיהת לטעמא עבידא ויש ליישב דברי התוס' דהכא דההיא דמקפה לאביי אתיא כר"א דסבר גבי חמץ דאתי כל לרבנות אפי' כשהאיסור מועט וגמר כל התורה מחמץ כמו לר"ע מגזיר כמ"ש התוס' לעיל לפי סברת אביי ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) עירובו means the same as תערובת חמץ
- b) עירובו and תערובת חמץ counts as כותח הבבלי

2) Second הקדמה

- a) "כל מחמצת לא in כל לימוד based on בלאו is עירובו חמץ that holds for ר' אליעזר whether or not there is a general דין of היתר מצטרף לאיסור that applies to כל התורה כולה"
- b) עירובו is בלאו if they hold that there is a general דין for היתר is מצטרף לאיסור כל התורה כולה who aren't מאן דאמרי

3) Third הקדמה

- a) בלאו עירובו isn't "רבנן דכותח הבבלי"

4) Fourth הקדמה according to תוספות at ד"ה כמאן at מג: דף

- a) עירובו is היתר for מצטרף לאיסור and ר' יוחנן derive that עקיבא and ר' יוחנן
- b) מצטרף לאיסור is היתר also for the בלאו of תקטירו based on the word בל תקטירו of ר' אליעזר derives that היתר is מצטרף לאיסור also for the בלאו that appears for that

5) Fifth הקדמה

- a) בל תקטירו for כל the word דורש is זעירי Since
- b) and he'd כל מחמצת in כל the word דורש who's ר' אליעזר would also follow זעירי that היתר is מצטרף לאיסור also for חמץ namely that בלאו is עירובו ר' אליעזר agree with

6) Sixth הקדמה – of שיטה רב דימי

- a) ר' יוחנן
- i) בל תקטירו of בלאו that appears for the כל the word דורש isn't and holds that there's no מצטרף לאיסור for any בלאו except for נזיר

7) Seventh הקדמה – of שיטה אביי

- a) כל התורה כולה in מצטרף לאיסור is היתר that ר' יוחנן holds

- 8) Eighth הקדמה
- a) רבנן דר' עקיבא
- i) Derive from משרת for נזיר that התורה כולה טעם כעיקר בכל
- ii) Don't hold that היתר is לאיסור for any מצטרף לאיסור including נזיר
- 9) Ninth הקדמה
- a) In this דיבור and in later דיבורים we'll set additional שיטות in the preceding עניינים
- 10) Tenth הקדמה – of משנה מקפה as explained by the גמרא here
- a) A זר who eats a מקפה made of חולין and a תבלין of תרומה is בכזית עליו לוקה
- 11) Eleventh הקדמה – ברייתא דמדוכות
- a) The ברייתא
- i) שתי קדירות אחת של חולין ואחת של תרומה ולפניהן שתי מדוכות של תבלין אחת של חולין ואחת של תרומה
- ii) ונפלו אלו מן המדוכות לתוך אלו מן הקדירות מותרין שאני אומר תרומה לתוך תרומה נפלה וחולין לתוך חולין נפלו
- b) We're מיקל and say שאני אומר because even if there was in fact a תערובת of חולין and תרומה the תערובת is אסור to a זר only as we'll explain below
- 12) Twelfth הקדמה – ברייתא דקופות
- a) The ברייתא
- i) שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה ולפניהן שתי סאין אחת של חולין ואחת של תרומה
- ii) ונפלו אלו לתוך אלו מותרין שאני אומר וחולין לתוך חולין נפלו ותרומה לתוך תרומה נפלה
- b) We're מיקל and say שאני אומר because even if there was in fact a תערובת of חולין and תרומה the תערובת is אסור to a זר only as we'll explain below
- 13) Thirteenth הקדמה
- a) The דין of פרס כדי אכילת פרס
- i) if a person eats a שיעור of איסור during a period of פרס כדי אכילת פרס
- ii) he is עובר the איסור because the entire אכילה counts as one אכילה in which the person ate a כזית of איסור
- b) רב דימי
- i) The דין of פרס כדי אכילת פרס is דאורייתא
- c) אביי
- i) The דין of פרס כדי אכילת פרס is דרבנן
- 14) Fourteenth הקדמה
- a) We assume that if a person eats כותח הבבלי
- i) it's not possible that he eats a כזית of חמץ in an actual אחת אכילה

- ii) but it's possible that he eats a כזית of חמץ in פרס כדי אכילה פרס
  - b) the same applies to מקפה and מדוכות and קופות
- 15) גמרא
- a) רב דימי to אביי by קשיא
    - i) The משנה of מקפה presumably deals with where a person eats less than a כזית of the שום and שמן that's תרומה
    - ii) And the reason he's לוקה עליו בכזית היתר (the חולין part of the מקפה) is מצטרף with the איסור (the תבלין that's תרומה) part of the מקפה
    - iii) So how can you say for ר' יוחנן that היתר is מצטרף לאיסור only for נזיר where the משרת פסוק says משרת
  - b) רב דימי of תירוץ
    - i) ר' יוחנן would explain that the זר is לוקה
      - (1) Not because היתר is מצטרף לאיסור so that each כזית of the תערובת of חולין and כזית איסור in the מקפה counts as a איסור תרומה
      - (2) But because the משנה deals with where during a פרס כדי אכילת פרס a person actually eats a כזית of the תרומה and this אכילה counts מדאורייתא as one אכילה
  - c) רב דימי to אביי by קשיא
    - i) דאורייתא כדי אכילת פרס of דין is דאורייתא
    - ii) כדי for רבנן דכותה הבבלי why is there no מלקות for a person who in a period of כדי תערובת is אוכל a כזית of the actual חמץ that's in the תערובת פרס
    - iii) רבנן דכותה ר' יוחנן explains why for ד"ה מעתה at תוספות will deal below with how אביי explains why for רבנן דכותה היתר לאיסור of צירוף based on the מלקות for היתר הבבלי there's no מלקות
  - d) The תירוץ of רב דימי isn't relevant here
  - e) Further רב דימי to אביי by קשיא
    - i) We've established in the הקדמות that the מדוכות and קופות of ברייתות are מיקל because even if it was תרומה that fell unto חולין it's only מדרבנן that the resulting תערובת would be אסור to a זר
    - ii) But if the דין of פרס כדי אכילת פרס is דאורייתא the תערובת should be אסור to a person who eats a כזית of the תרומה in the תערובת פרס
- 16) מסכת מנחות as brought in סוגיא of המשך
- a) שאלה
    - i) How does אביי himself understand the קופות of ברייתא
    - ii) After all since אביי holds that היתר מצטרף לאיסור in התורה כולה then for אביי too if in fact there is a תערובת זר who eats a כזית of the תערובת is עובר an איסור מדאורייתא
  - b) תשובה

- i) נפישׁי היתר doesn't apply where מצטרף לאיסור is היתר that דין that אביי says that the
- ii) And in the ברייתא of קופות there is more היתר than איסור
- 17) מסכת מנחות in רש"י
- a) קשיא
- i) For the ברייתא of מדוכות why doesn't the גמרא ask the same קשיא to אביי and answer the same תירוץ
- b) תירוץ part 1
- i) The תשובה of היתר נפישׁי wouldn't apply to a קשיא from the ברייתא of מדוכות because for items of איסור that are נותן טעם וריח the דין of מצטרף לאיסור should apply even where היתר נפישׁי
- c) תירוץ part 2
- i) This תירוץ also explains why the גמרא here also deals with היתר מצטרף לאיסור for מקפה של חולין and כותח הבבלי
- 18) תוספות
- a) קשיא
- i) When רבנן דכותח הבבלי רב דימי to קשיא אביי asked his
- ii) How did אביי himself understand how ר' יוחנן would explain why for רבנן דכותח היתר מצטרף לאיסור based on כותח הבבלי for לאו there is no הבבלי
- b) First תירוץ
- i) אביי says that
- (1) ר' יוחנן who רבנן דר' עקיבא agree with רבנן דכותח הבבלי that ר' יוחנן would explain that איסור for any מצטרף לאיסור היתר isn't
- (2) While ר' יוחנן himself
- (a) משרת from נזיר for מצטרף לאיסור is היתר that ר' עקיבא agrees with
- (b) מצטרף is היתר that נזיר from ר' עקיבא derives that and holds further that כול התורה כולה for לאיסור
- ii) note that
- (1) ר' עקיבא follows ר' יוחנן that אביי to מודה is רב דימי (1)
- (2) but רב דימי says that
- (a) ר' עקיבא holds that there's a separate לימוד that teaches that היתר is איסור not only for נזיר but also for חטאת based on a separate לימוד
- (b) And because שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין the דין doesn't apply elsewhere כול התורה כולה
- c) Second תירוץ as explained by מהרש"א
- i) Part 1

- (1) We've established that the גמרא in מסכת נזיר says that אביי doesn't apply נפיש היתר in the קופות of ברייתא היתר מצטרף לאיסור
- (2) Apply a similar סברא to כותח הבבלי and מדוכות where also היתר נפיש and this explains why רבנן דכותח הבבלי and the ברייתא דמדוכות say there's no דין of היתר מצטרף לאיסור

ii) Part 2

- (1) שאלה
  - (a) Why does ר' אליעזר disagree with רבנן דכותח הבבלי
- (2) תשובה
  - (a) We've established that ר' אליעזר relies on a דרש from "כל" and not on the general דין of היתר מצטרף לאיסור – this דרש applies also where נפיש היתר
  - (b) רבנן דכותח הבבלי aren't דורש the word כל

iii) Part 3

- (1) The משנה דמקפה follows the שיטה of ר' אליעזר and holds that ר' אליעזר applies the דרש from כל to כל התורה כולה so that בכל התורה כולה there is in effect a דין of היתר מצטרף לאיסור that applies even where נפיש היתר
- (2) Note that for this תוספות מהלך
  - (a) there is no need to follow רש"י and to rely on the fact that שום ושמן are נותנין טעם וריח and that's the reason היתר is מצטרף לאיסור even where נפיש היתר
  - (b) and in fact נתינת טעם וריח has no relevance at all

iv) part 4

- (1) ר' אליעזר will also explain that the ברייתא דמדוכות doesn't follow ר' אליעזר and instead follows ר' עקיבא as understood by אביי according to יוחנן
- (2) And for this שיטה we've established that where נפיש היתר there's no דין of היתר מצטרף לאיסור even where נותן טעם וריח as in the case of מדוכות

v) Part 5

- (1) Note that this מהלך is somewhat similar to the first תירוץ of תוספות that אביי holds that ר' עקיבא derives היתר מצטרף לאיסור from משרת and then applies that כל התורה כולה to דין

תד"ה איתיבי' שתי קופות

בד"ה איתיביה שתי כו' והכא מיירי שרבו חולין על התרומה כיון כו' דבדאורייתא בעי רבייה כו' עכ"ל למאי דגרסי' בנזיר בשלמא לדידי כו' דנפיש חולין בהדיא מוכח דאירי רבו חולין על התרומה וי"ל דלא מוכח מהתם דרבו חולין אלא קצת יותר על האיסור אבל התוס' בעי לאוכוחי דמין במינו בטל ברוב והיינו חד בתרי וק"ל: [אמר המגיה דבריו צ"ע דחד בתרי לאו דוקא כמ"ש כל הפוסקים]

1) הקדמה First

- a) מדאורייתא is מצטרף לאיסור is היתר that דין that אביי says that the
- b) מדאורייתא is אכילה counts as one בכדי אכילת פרס that דין that רב דימי says the

2) הקדמה Second

- a) מדאורייתא בטל ברוב is מין במינו

3) מסכת יבמות in ברייתא

- a) שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה ולפניהן שתי סאין אחת של חולין ואחת של תרומה
- b) ונפלו אלו לתוך אלו מותרין שאני אומר וחולין לתוך חולין נפלו ותרומה לתוך תרומה נפלה

4) גמרא there

- a) ר' יוחנן
  - i) חולין that חשש a where there's a שאני אומר that we're not מיקל to say איסור an עובר who זר a where אופן in תרומה fell into דאורייתא
  - ii) And the reason the ברייתא is מיקל here is that the רוב is חולין and the case involved תרומה the חולין into נופל was תרומה even if מדאורייתא so that מין במינו would be בטל ברוב

5) גמרא here and in נזיר

- a) אביי to קשיא
  - i) Presumably the זר would be עובר an איסור דאורייתא if he eats a כזית of the דאורייתא is היתר מצטרף לאיסור that שיטה based on his תערובת
  - ii) So why is it that the ברייתא is מיקל
- b) אביי of תירוצ'
  - i) There is no דין of היתר מצטרף לאיסור where היתר נפיש
  - ii) And the ברייתא deals with היתר נפיש
- c) רב דימי to קשיא
  - i) The זר will be עובר an איסור דאורייתא if פרס he eats a total of one כזית of the תרומה that's מעורב in the תערובת
  - ii) So why is it that the ברייתא is מיקל

6) תוספות

a) קשיא

i) Why is there a קשיא to רב דימי

ii) We see that ר' יוחנן holds that the ברייתא deals with where there's a רוב of חולין

iii) Now

(1) once there's a רוב חולין why should it מדאורייתא be relevant that the person eats a כזית פרס in בכדי אכילת פרס

(2) after all the תרומה was already בטל

7) מהרש"א

a) קשיא

i) why does תוספות need to refer to ר' יוחנן to prove that there is רוב חולין

ii) The גמרא just said directly for אביי "הכא שאני דנפיש חולין"

b) תירוצ

i) to avoid מצטרף לאיסור היתר for אביי all that's needed is a משהו more היתר than איסור

ii) But ביטול ברוב for מינו במינו requires a רוב of two-for-one

iii) and

(1) to prove that there must be a רוב of two-for-one in the גמרא in יבמות

(2) ר' יוחנן needs to rely on the מימרא of תוספות

דף מד:

תד"ה וה"ה לערלה

[דף מד עמוד ב] בד"ה וה"ה לערלה כו' דנזיר וחדש אין איסורן איסור עולם שהגדל מן הגפן כו' עכ"ל ובתוס' פ"ק דקדושין קרי ליה להך מלתא אין היתר לאיסורו ע"ש בתוס' וק"ל:

תד"ה ורבנן מבשר בחלב

בד"ה ורבנן מבשר כו' אמאי איצטריך למילף מנזיר לטעם כעיקר עכ"ל נזיר גופיה ודאי דליכא למילף מבשר וחלב דחמיר דאיסורו איסור עולם ואין היתר לאיסורו ואסור בהנאה אלא מה שאמרו גבי נזיר מכאן אתה דן לכל התורה דטעם כעיקר לא אצטריך דשפיר איכא למילף שאר איסורין דכל התורה לאביי מבשר בחלב ודפריך נמי בשמעתין ורבנן היינו דלא הוו צריכי למילף כל התורה מנזיר אלא מבשר וחלב ודו"ק:

1) גמרא

a) says ר' יוחנן

i) כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסור נזיר שהרי אמרה תורה משרת

b) דף מד. at קשיא

i) We already need משרת to teach that טעם כעיקר

c) תירוץ

i) היתר מצטרף לאיסור to משרת who applies ר' עקיבא agrees with ר' יוחנן

ii) It's instead of to איסור instead of טעם כעיקר to משרת who apply רבנן דר' עקיבא

d) קשיא

i) Then from where does ר' עקיבא know טעם כעיקר

e) תירוץ

i) from בשר בחלב

f) קשיא

i) why do טעם כעיקר need משרת רבנן דר' עקיבא

ii) Why don't they derive טעם כעיקר from בשר בחלב

g) תירוץ

i) חידוש is a בשר בחלב because בשר בחלב from טעם כעיקר don't derive רבנן

2) תוספות

a) קשיא

i) חידוש isn't a בשר בחלב elsewhere that says אביי

ii) For בשר בחלב from טעם כעיקר derive רבנן דר' עקיבא why don't

3) מהרש"א

a) קשיא

i) why doesn't תוספות answer that בשר בחלב is חמור relative to נזיר in three ways outlined in the גמרא

ii) So we can't derive the חומרא of טעם כעיקר from בשר בחלב to נזיר

b) תירוץ

- i) תוספות means to ask for אביי only why we don't derive all איסורים other than בשר בחלב from נזיר
- ii) Here's proof
- (1) When the גמרא earlier asked "why do רבנן דר' עקיבא need to rely on משרת to derive טעם כעיקר when they can derive טעם כעיקר from בשר בחלב"
  - (2) The same פירכא applies that there are three ways that בשר בחלב is more חמור than נזיר
  - (3) And it must be that the גמרא there means to ask
    - (a) why do רבנן דר' עקיבא need משרת to derive טעם כעיקר for איסורין **other than נזיר**
    - (b) When for these איסורין **other than נזיר** we can instead derive טעם כעיקר from בשר בחלב

תד"ה ורבנן קדירה

בד"ה ורבנן קדירה כו' סבר ר"ש בפרק בתרא דע"ג ור"מ פליג עליה כו' ולר"מ נמי מצי למילף מגיעולי כו' עכ"ל וה"ה דהמ"ל בשמעתין דר"ע ס"ל כר"מ ודו"ק:

1) הקדמה

a) רבנן דר' עקיבא

i) מותר is נותן טעם לפגם Generally

ii) גיעולי נכרים needs נותן טעם לפגם that's even a כלי חידוש It's a

iii) גיעולי נכרים from טעם כעיקר And that's why we can't derive

iv) גיעולי נכרים is a חידוש since because גיעולי נכרים from טעם כעיקר can't derive מותר is נותן טעם לפגם generally

b) ר' עקיבא

i) גיעולי נכרים needs קדירה בת יומא Only

ii) נותן טעם לפגם isn't בת יומא that's not קדירה A

iii) טעם derive we can as a result and that is a חידוש גיעולי נכרים It follows that גיעולי נכרים from טעם כעיקר

2) גמרא

a) קשיא

i) גיעולי נכרים is a חידוש why do רבנן say קדירה בת יומא גיעולי נכרים applies only to

b) תוספות as explained by תירוץ

i) רבנן say that even a חידוש already has some פגם so there's no reason to think that גיעולי נכרים applies only to יומא בת

ii) חידוש is certainly קדירה שאינה בת יומא גיעולי נכרים applies also to

3) תוספות

a) ר' מאיר disagrees with both ר' עקיבא and רבנן and holds that

i) אסור is נותן טעם לפגם of גיעולי נכרים איסור The

ii) גיעולי נכרים can be derived from טעם כעיקר and that גיעולי נכרים isn't a חידוש It follows that גיעולי נכרים

4) מהרש"א

a) ר' מאיר could have decided that ר' עקיבא derives גיעולי נכרים from טעם כעיקר based on the שיטה of סוגיא The

דף מה.

תד"ה משום דהוי נזיר

[דף מה עמוד א] בד"ה משום דהוי נזיר כו' אמאי לא קאמר נזיר וחמץ דר"ע דריש כל בפרק התערובות עכ"ל לפי מה שכתבו התוס' לעיל לחזק תירוצא דהיכא דאין סברא לדרוש כל כי הכא גבי עירוב לא דרשו ליה לרבנן לק"מ דלר' עקיבא נמי לא דרשי ליה ולא קשיא ליה הכא אלא לתירוץ קמא של התוספות דלא מפלגי בהכי מיהו קשה לי לדבריהם כיון דר"י אליבא דר"ע קאמר למלתיה ואיהו דריש כל להיתר מצטרף לאיסור בחמץ תקשי ליה לר"י קושיית התלמוד א"ה לענין חמץ בפסח נמי כדמקשי' לעיל לזעירי וע"ק כיון דדריש ר"ע כל דגבי חמץ להיתר מצטרף לאיסור ה"נ דריש כל דבל תקטירו כר"א וא"כ אמאי לא נקט ר"י נמי בל תקטירו ומאי פליגי זעירי עליה ודו"ק:

1) ברייתא דף מג:

a) עירובו to teach that "כל מחמצת לא תאכלו" פסוק the word "כל" in דורש ר' אליעזר בלאו

2) גמרא

a) קשיא

i) Why isn't ר' אליעזר also דורש the words "כי כל" in "כי כל מחמצת ונכרתה" to teach that there's כרת for עירובו

b) תירוץ

i) כי כל דורש the words "כי כל" – he's never דורש only the word "כל" ר' אליעזר

c) קשיא

i) ברייתא

(1) שאור בל תקטירו

(a) אין לי אלא כולו מקצתו מניין ת"ל כל

(b) עירובו מניין ת"ל כי כל

(2) מאן שמעת ליה דדריש כל

(a) רישא of the תנא of the ר' אליעזר – so it follows that that ר' אליעזר כל דורש who's ברייתא

(b) And it's סיפא of the תנא of the ר' אליעזר מסתבר that ר' אליעזר כל דורש who's ברייתא

ii) So the earlier קשיא of the גמרא stands: why isn't ר' אליעזר also דורש the כל כי in the פסוק for חמץ

3) תוספות דף מג: ד"ה מאן שמעת ליה

a) קשיא

i) ר' עקיבא is דורש the word "כל" for חטאת for a different purpose the details of which aren't relevant here

- ii) So
  - (1) maybe
    - (a) ר' אליעזר the word "כל" also for חמץ the same as ר' עקיבא
    - (b) And it's ר' עקיבא who is דורש the word כל in the רישא of the ברייתא on שאור and it's also ר' עקיבא who is דורש "כי כל" in the סיפא of the ברייתא
  - (2) And the קשיא remains: how does the גמרא derive from the ברייתא that ר' אליעזר is דורש "כי כל"
- b) First תירוץ
  - i) The קשיא of the גמרא applies even if it's ר' עקיבא who's דורש the words "כי כל" in the ברייתא
  - ii) Because the main קשיא of the גמרא remains: why isn't there any תנא – ר' עקיבא – included – who isn't דורש the words "כי כל" for חמץ even though this תנא is דורש the words "כי כל" elsewhere
- c) Second תירוץ
  - i) Part 1
    - (1) For reasons not relevant here it's more מסתבר to be דורש the word "כל" for שאור בל תקטירו חמץ than it is to be דורש the word כל for חמץ and for שאור בל תקטירו
    - (2) Since there are מקומות elsewhere in ש"ס where even רבנן are דורש the word "כל" but aren't דורש the word כל for חמץ or for שאור בל תקטירו
  - ii) Part 2
    - (1) it follows that ר' עקיבא too
      - (a) might be דורש "כל" where it's מסתבר as for חטאת
      - (b) But isn't דורש כל where it's not מסתבר for example for חמץ or for שאור בל תקטירו
  - iii) Part 3
    - (1) That's why the גמרא prefers to say that the ברייתא of בל תקטירו is ר' אליעזר who is the only תנא who is certainly דורש כל in another case that's not חמץ namely for מסתבר
- 4) ד"ה מדרבנן נשמע at דף מד: at רש"י here as explained by גמרא
  - a) הקדמות
    - i) ר' עקיבא
      - (1) definitely holds that היתר is מצטרף לאיסור for נזיר because the word משרת appears for נזיר
      - (2) but isn't מפרש whether from נזיר he derives that היתר is מצטרף לאיסור for כל התורה כולה

- ii) כל התורה כולה not only for נזיר but also for עקיבא derive משרת from רבנן דר' עקיבא כולה
  - iii) ר' יוחנן says that עקיבא ר' from משרת derives מצטרף לאיסור only for נזיר and not for כל התורה כולה
- b) קשיא
- i) Why in fact does ר' יוחנן say that עקיבא ר' doesn't derive from נזיר that היתר is כל התורה כולה for מצטרף לאיסור
  - ii) The same that ר' עקיבא from נזיר derive כעיקר טעם כולה for התורה כולה
- c) תירוץ
- i) ר' יוחנן says that
    - (1) There is a separate לימוד that ר' עקיבא teaches that היתר is מצטרף לאיסור חטאת for חטאת
    - (2) שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדים and נזיר חטאת count as שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדים
- 5) מהרש"א as explained by תוספות
- a) קשיא
- i) We've established earlier that the first תירוץ of תוספות at כמאן ד"ה assumes that
    - (1) since ר' עקיבא is דורש the word כל for חטאת
    - (2) ר' עקיבא is also דורש the word כל for חמץ
    - (3) So that ר' עקיבא agrees with ר' אליעזר that עירובו is בלאו which is the same as saying that היתר is מצטרף לאיסור for חמץ
  - ii) So why doesn't the גמרא say that it's נזיר and חמץ that are כאחד שני כתובים הבאים כאחד
- 6) מהרש"א
- a) Note that this קשיא of תוספות doesn't apply to the second תירוץ of תוספות at כמאן ד"ה
  - b) Since that תירוץ holds that ר' עקיבא can be דורש the word כל for חטאת – where the דרשה is מסתבר – without being דורש the word כל for חמץ where the דרשה isn't מסתבר
- 7) גמרא דף מג:
- a) אמר ר' אבהו אמר ר' יוחנן כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מנזיר דכתיב ב' משרת
  - b) היתר is דורש the word כל that appears for תקטירו שאור to derive also that היתר is דורש the word כל that appears for תקטירו שאור also for the לאו of תקטירו שאור
  - c) זעירי קשיא
    - i) זעירי ought to be דורש also the כל for חמץ to teach that there is also a דין of היתר ר' אליעזר is בלאו the same as for חמץ so that חמץ מצטרף לאיסור
- 8) ד"ה לענין חמץ בפסח נמי at תוספות
- a) קשיא

- i) Why does the גמרא ask "אי הכי לענין פסח נמי" only for זעירי and not also for ר' יוחנן
- b) תירוץ
- i) Because זעירי is דורש "כל" for דורש שאור while we don't find that ר' יוחנן is דורש כל the word
- 9) מהרש"א
- a) קשיא
- i) We established for the first תירוץ of תוספות in כמאן תד"ה עקיבא ר' the same as אליעזר ר' is דורש כל the word in כל מהמציא לא תאכלו כל עירובו פסח that דורש כל to teach for פסח that דורש כל is בלאו
- ii) And
- (1) we've also established that ר' יוחנן ר' עקיבא ר' on where to apply the דין of מצטרף לאיסור דין and on from which דרש to derive this דין
- (2) so that for the first תירוץ of תוספות it turns out that ר' יוחנן ר' ought to be דורש the word "כל" for חמץ and for שאור to teach that מצטרף לאיסור in these cases
- iii) So we have these two קושיות
- (1) First קשיא
- (a) The קשיא of תוספות at חמץ ד"ה לענין חמץ is unanswered for the first תירוץ of תוספות in כמאן תד"ה:
- (i) "why doesn't the גמרא ask "אי הכי לענין פסח נמי" also for ר' יוחנן
- (2) Second קשיא
- (a) Why does the גמרא say that ר' יוחנן ר' disagrees with the שיטה of זעירי and holds that דורש שאור is מצטרף לאיסור for נזיר but not for דורש שאור

רש"י ד"ה ורבנן דפליגי עלי'

בפירש"י בד"ה ורבנן דפליגי עליה דר"א בכותח כו' מפקי להאי משרת להיתר מצטרף לאיסור כר"ע כו' עכ"ל ומיהו בחמץ פליגי ולית להו היתר מצטרף לאיסור בשאר איסורי משום דה"ל נזיר וחטאת ב' כתובים כדאמרינן לר"ע מיהו ק"ק לפירש"י מאי פריך לעיל ור"ע טעם כעיקר מנליה אימא דר' עקיבא היינו רבנן דכותח הבבלי דלית להו טעם כעיקר ועיין בתוס' פ' ג' מינין ודו"ק:

- 1) First הקדמה
  - a) טעם חמץ is a תערובת חמץ and also has a כותח הבבלי
- 2) Second הקדמה
  - a) כל התורה כולה for טעם כעיקר נזיר that משרת derive from רבנן דר' עקיבא
- 3) Third הקדמה
  - a) בלא כלום is תערובת חמץ that רבנן דכותח הבבלי
  - b) כל התורה for טעם כעיקר that משרת don't derive from רבנן דכותח הבבלי כולה
- 4) Fourth הקדמה
  - a) ר' יוחנן says that
    - i) נזיר for מצטרף לאיסור is היתר that משרת from דורש ר' עקיבא
    - ii) חטאת also for מצטרף לאיסור is היתר that לימוד from another דורש ר' עקיבא
    - iii) and נזיר because כל התורה כולה for היתר מצטרף לאיסור ר' עקיבא doesn't apply שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדים חטאת
- 5) מהרש"א as explained by רש"י
  - a) קשיא
    - i) משרת the word apply רבנן דכותח הבבלי How then do
  - b) תירוץ
    - i) נזיר for מצטרף לאיסור is היתר that To teach
  - c) קשיא
    - i) היתר מצטרף because כותח הבבלי for עירובו בלאו that They don't derive why
  - d) תירוץ
    - i) שני כתובים הבאים כאחד חטאת and נזיר that ר' יוחנן agree with Because they
- 6) דף מד: at גמרא
  - a) קשיא
    - i) טעם כעיקר that ר' עקיבא derive How does
- 7) מהרש"א

a) קשיא

i) Maybe עקיבא ר' agrees with "רבנן דכותה הבבלי" who hold that טעם כעיקר isn't דאורייתא

דף מה:

תד"ה כופת שאור

[דף מה עמוד ב] תוס' בד"ה כופת שאור כו' דכי היכי דפליגי לענין טומאה כו' דרבנן סברי כו' ה"נ פליגי גבי חמץ עכ"ל מפי' מהרש"ל דתנאי דשמעתין פליגי בהכי ת"ק סבר אף אם טחו בטיט כו' הוי לתקנו ולא לקלקלו ומ"ה לא בטל ורשב"א סבר בכל שינוי מעשה יכול לבטלו והא דיתדו לשיבה איירי עכ"פ שעשה בו שינוי מעשה כו' ע"כ תוכן דבריו ואינן מובנין לי דהא קושטא הוא לת"ק דטח בטיט מהני לבטל ולרשב"א לא בעינן שינוי מעשה כלל אלא יחוד לשיבה בעלמא מהני וע"כ הנראה דודאי לכ"ע יחוד לשיבה מהני לענין להוריד טומאה לכלי והכי תנן ומייתי ליה התם בפרק במה בהמה כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה כו' ורבי יהודה ורבנן לא פליגי התם אלא לענין להעלותן מטומאתן ותנאי דבשמעתין דפליגי ביחדו לשיבה דרשב"א סבר כי היכי דלענין טומאת מזרס סגי ליה בהכי דהא להוריד להן טומאה סגי במחשבה ה"נ לענין חמץ בטלה מתורת אוכל והוי כלי ות"ק סבר לענין חמץ לא בטלה עד שיהא טח בטיט ולא גמרי' דין חמץ מדין טומאה דסגי ליה ביחוד לשיבה ובא ר"י בעל התוספות לומר לרשב"א דמדמי ביטול חמץ להורדת טומאה לכלי ה"נ איכא לדמויי לחזור לחמוצו כמו לענין להעלות הכלים מטומאתו שלא יהיה בו עוד טומאת מזרס וכי היכי דפליגי התם רבנן ור"י לענין להעלות הכלי מטומאתו לרבנן סגי בשינוי מעשה בעלמא ולר"י בעינן שינוי מעשה לקלקל הכלי ה"נ הכא לענין חמץ לרבנן כופת שאור זו שיחדה לשיבה ובטלה מחמץ שוב אח"כ בטלה מהיות כלי ע"י שינוי מעשה בעלמא וחזור לחימוצו ולר"י בעי ביה שינוי מעשה לקלקל וע"פ הדברים האלה יתפרשו דברי פסקי התוספות ודו"ק כי הדברים ברורים הן למבין ודו"ק:

1) מסכת שבת in גמרא brought by משנה 1)

העלאת מידי טומאה	ירידה לידי טומאה
לת"ק דר' יהודה עולין מידי טומאה בין בשינוי מעשה לתקן בין בשינוי מעשה לקלקל אבל לא במחשבה	בין לת"ק דר' יהודה בין לר' יהודה כל הכלים יורדין לידי טומאה במחשבה
לר' יהודה עולין מידי טומאה בשינוי מעשה לקלקל ולא בשינוי מעשה לתקן ומכ"ש דלא במחשבה	

2) here סוגיא in the שאור on ברייתא of a ביאור and מהרש"ל disagree

3) מהרש"ל as understood by ברייתא

a) תנא קמא דשאור says that

i) Unlike ירידה לטומאה for which מחשבה is enough both for ר' יהודה and דר' תנא קמא דר' יהודה

ii) for חמץ that's טחו בטיט even ביטול תורת חמץ there needs to be a שינוי מעשה לקלקל

b) ר' שמעון בן אלעזר says that

i) שינוי מעשה לתקן which is טחו בטיט is enough for חמץ

4) here as understood by מהרש"א ברייתא

a) תנא קמא דשאור

- i) Unlike תנא קמא דר' יהודה for which מחשבה is enough both for ר' יהודה and תנא קמא דר' יהודה
  - ii) טחו בטיט and there needs to be at least ביטול תורת חמץ which is שינוי מעשה לתקן מחשבה
- b) ר' שמעון בן אלעזר says that
- i) The same as for תנא קמא דר' יהודה for which מחשבה is enough both for ר' יהודה and תנא קמא דר' יהודה
  - ii) מחשבה is enough for ביטול תורת חמץ and there doesn't need to be any מעשה at all
- 5) מהרש"א
- a) מהרש"ל to קשיא
    - i) The plain words of the ברייתא support the שיטה of מהרש"א
- 6) תוספות of המשך
- a) "כמו דפליגי לענין טומאה אי אמרינן שינוי מעשה לתקן הכי נמי פליגי גבי חמץ"
- 7) מהרש"א
- a) קשיא
    - i) these words of תוספות support the שיטה of מהרש"ל and mean that
      - (1) The same as for תנא קמא דר' יהודה and ר' יהודה both העלאה מידי טומאה agree that מחשבה isn't enough and disagree on whether שינוי מעשה לתקן is enough
      - (2) ביטול מחשבה isn't enough for ר' שמעון בן אלעזר and תנא קמא דשאר agree that שינוי מעשה לתקן is enough and disagree on whether שזור מתורת חמץ
- b) תירוצ
- i) actually means that
    - (1) ר' שמעון בן אלעזר
      - (a) who says that ביטול תורת חמץ has a דין that the same as the דין for ירידת כלי לטומאה
        - (i) namely that מחשבה is enough in each case
      - (2) also compares כלי מטומאתו to לחזור שאור לחימוצו
        - (a) namely that תנא קמא דר' יהודה holds that שינוי מעשה לתקן is enough
        - (b) while ר' יהודה says there needs to be לקלקל מעשה

דף מו.

רש"י ד"ה בפסח דכזית

[דף מו עמוד א] בפירוש"י בד"ה בפסח דכזית כו' ובפחות מכזית כי אינו מקפיד עליו לא עכ"ל וה"ה דהוה מצי לאוקמא כולה מתני' בפסח וסיפא איירי בפחות מכזית דתליא בקפידה וק"ל:

1) הקדמה

a) שאלה

- i) If there is בצק חמץ in עריבה and a שרץ touches the בצק
- ii) Does this count the same as if the שרץ touched the עריבה so that the עריבה is טמאה

b) תשובה

- i) If the בצק is חשוב
  - (1) we don't treat the case as if the שרץ touched the עריבה and the עריבה is טהורה
- ii) If the בצק isn't חשוב
  - (1) we do count the case as if the שרץ touched the עריבה and the עריבה is טמאה
- iii) The בצק can have חשיבות
  - (1) Where it's אסור and has חשיבות איסור or
  - (2) Or where e the בעל of the עריבה is מקפיד on the בצק

2) משנה

a) רישא

- i) בצק שבסידקי עריבה
  - (1) אם יש כזית במקום אחד חייב לבער
  - (2) ואם לאו בטל במיעוטו

b) סיפא

- i) וכן לענין טומאה
  - (1) אם מקפיד עליו חוצץ
  - (2) ואם אינו מקפיד עליו הרי הוא כעריבה

3) רש"י as explained by גמרא

a) רב פפא of the משנה ביאור

- i) רישא
  - (1) Although the רישא refers to בפסח חייב ביעור חמץ בפסח
  - (2) It actually deals with whether the עריבה is טמאה on פסח

(3) And teaches that

(a) if the בצק is בכזית and there's a חיוב ביעור there is no טומאה

(b) because the בצק has חשיבת איסור even if the בעל עריבה isn't מקפיד on the בצק

ii) סיפא

(1) The סיפא deals with שאר ימות השנה and teaches that

(a) the עריבה is טמאה if the בעל עריבה isn't מקפיד

(b) whether or not there's a כזית of בצק

4) מהרש"א

a) The גמרא could also have explained that

i) the סיפא deals with פסח in a case where there is no כזית איסור

ii) and the טומאה דין depends on whether the בעל עריבה is קפיד

רש"י ד"ה כיצד

בד"ה כיצד כו' לשורפה לערב כו' או להאכילה לכלבים א"א שאין כו' עכ"ל ולשון הרע"ב ולהאכילה לכלבים א"א שאין מבערין קדשים ביו"ט ולשון הר"ן יש לכונן עד"ז כיון שהוא ראוי לאדם נתינתו לכלבים הוי כמו שריפתו וביעורו ביו"ט שאסור ומהרש"ל לא הבין מדברי הר"ן כן ע"ש ודו"ק:

- 1) רע"ב and רש"י
  - a) אין שורפין קדשים ביו"ט ולהאכילה לכלבים נמי אי אפשר ביו"ט משום דלהאכיל לכלבים נמי כעין שריפה היא
- 2) ר"ן
  - a) "לשורפה אי אפשר דאין שורפין קדשים ביום טוב
  - b) ולהאכילה לכלבים אי אפשר דתרומה שהיא אוכל אדם אין מאכילין אותה לבהמה כל זמן שהיא ראוי' לאדם"
- 3) מהרש"ל
  - a) any כהן of a בהמות to מאכיל to בחול איסור even that there is a separate ר"ן means that אכילת אדם for ראוי that's קדשים
- 4) מהרש"ל disagrees with מהרש"א
  - a) רש"י and רע"ב that the איסור applies only on יו"ט because it counts as טוב שריפה on יום קשיא
  - b) קשיא
    - i) Then why does ר"ן point out that the קדשים to which רש"י and רע"ב refer are ראוי לאכילת אדם
  - c) תירוץ
    - i) ר"ן relies on this point only to explain why האכלה לכלבים counts as שריפה

תד"ה עד שתאפה

תוס' בד"ה עד שתאפה אור"י אנן שרינן לקרות לה שם כו' עכ"ל ר"ל אנן בני חו"ל ומתני' מתנייא לבני א"י וכ"ה ברי"ף וק"ל:

בא"ד ואפי' ליכא כהן כו' דחזיא ליה על ידי ביטול ברוב כו' עכ"ל מדברי מהרש"ל והסמ"ג כתב כהן גדול שטבל לקריו כו' עכ"ל אבל הר"ן כתב על דברי הרי"ף והשיבו עליו דאפילו ליכא כהן קטן מצי למיכל לכה"ג שיטבול לקריו ולא קושיא היא דהשתא מיהו לא חזיא ליה וכ"ת כו' עכ"ל ע"ש באורך ודו"ק:

דף מו:

תד"ה הואיל אי בעי (הראשון) וכל א"ד שבו רש" דף מח. ד"ה מילתא דקשיא לן

[דף מו עמוד ב] בד"ה הואיל אי כו' וא"ת א"כ כו' הואיל דכל חדא וחדא חזיא ליה כדלקמן כו' עכ"ל היינו לרמי בר חמא לקמן אבל בפירש"י בשמעתין שכתב דמשתריא משום דכל חדא וחדא איכא למימר הא לאו חלה הוא כו' אפשר לפרש בלא הואיל וכדמסיק רב פפא לקמן בפירש"י שם וקרוב לזה כתב מהרש"ל ע"ש וק"ל:

בא"ד אם כן יפסלו בלינה כיון דאופין אותו קודם יום טוב וכן מוכח כו' עכ"ל אין דבריהם מובנים לי דבנאפה נמי כדרכו בע"ש יפסל בלינה אי לאו טעמא שאין התנור מקדש ודו"ק:

בא"ד ורשב"א פירש כי נ"ל שדעת רש"י כו' אלא מטעם הואיל שרי כו' אלא בצע פורתא מכל חדא וחדא עכ"ל ודאי דכן פירש"י בהדיא לקמן לרמי בר חמא דמוקי לפלוגתייהו בהואיל דאיסור מלאכה ביום טוב ולא בהואיל ואיבעי איתשיל עלה ובא רשב"א לומר כי נ"ל שדעת רש"י הוא דלפי מאי דבעי למימר נמי השתא דפליגי בהואיל אי בעי איתשיל נ"ל לר"א דלא שרי לאפות בי"ט משום איסור מלאכה אלא משום הואיל דאי בעי כו' בצע פורתא מכל חדא כו' וא"כ אם יקרא לה שם ה"ל תרי הואיל ותרי הואיל לא אמר ודו"ק:

1) משנה

a) שאלה

i) What is a person to do if on פסח he has an עיסה טמאה from which he'll need to be מפריש חלה to a כהן

(1) He can't be אופה the עיסה because the אפי' isn't for נפש אוכל since neither a זר nor a כהן can eat it

(a) The זר because of its שם חלה

(b) The כהן because of its טומאה

(2) He can't be שורף the עיסה because טוב אין שורפין קדשים ביום טוב

(3) He can't be משהה the אפי' until ערב after טוב יום since the עיסה might become חמץ in the meantime and he'd be עובר בבל יראה

b) תשובה

i) ר' יהודה בן בתירה

(1) ערב until עיסה the משהה and he's then תטיל בצונן כדי שלא תחמיץ

ii) ר' אליעזר

(1) It's חמץ to be משהה the עיסה because שמא תחמיץ

(2) Instead he must be אופה the עיסה on יו"ט before שם קריית שם as we'll explain further below

iii) ר' יהושע

- (1) The reverse is true
- (2) The person should right away be חלה on the עיסה because then he can be הוה the חלה until ערב without being עובר on יראה בל
- (3) Because once a person is קורא שם the חלה is no longer his and the rule applies that "שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים"

2) דף מו: at גמרא

a) שאלה

i) Can we say that

- (1) both ר' אליעזר and ר' יהושע agree that once a person is קורא שם the עיסה no longer counts as ממונו
- (2) And the מחלוקת between ר' אליעזר and ר' יהושע is that:
  - (a) ר' אליעזר holds that the person is עובר בבל יראה if the עיסה becomes חמץ because
    - (i) the person owns the טובת הנאה to select the כהן to whom he'll give the חלה
    - (ii) and טובת הנאה has a דין ממון that counts as שלו for יראה בל
  - (b) While ר' יהושע holds that טובת הנאה has no דין ממון and that's why שרי להשהותה

b) תשובה

i) that this מהלך can be correct אין הכי נמי

ii) but it's also possible that

- (1) ר' אליעזר agrees that טובת הנאה אינה ממון and still the person is עובר בל even after קריאת שם based on "הואיל" the חלה would again be שלו if הפרשה on his שואל he's
- (2) While ר' יהושע says that not only is טובת הנאה אינה ממון but also we don't say that "הואיל אי בעי מיתשל הוה ממונו"

c) Note that

i) These מהלכים

- (1) explain why for ר' יהושע he's not עובר בבל יראה
- (2) And since he's not טוב ביום אופה we also understand why the person isn't איסור מלאכה ביום טוב עובר

ii) But the מהלכים aren't enough to explain for ר' אליעזר whether

- (1) He's טוב באיסור ביום אופה because it's more important that he not be עובר יום טוב on איסור מלאכה עובר בבל יראה than that he not be טוב באיסור

- (2) He's סברא of פפא that we'll bring next or because of the סברא of רמי בר חמא based on הואיל that we'll bring following רב פפא
- 3) רש"י as explained by דף מה. at גמרא
- a) רב פפא
- i) The נקודה of the מחלוקת between ר' אליעזר and ר' יהושע is that
- (1) ר' אליעזר says
- (a) Part 1
- (i) it's מותר for a person to be אופה the עיסה on טוב before שם קריאת שם because the עיסה counts as נפש אוכל
- (ii) because as the person bakes each עיסה before שם קריאת שם he has in mind that "this עיסה isn't the one that in the end after all the אפיות I'll be מפריש to the כהן" so this עיסה is באכילה to a זר
- (b) part 2
- (i) and because he is אופה the עיסה right away there is no חימוץ and there's no יראה בל
- (2) ר' יהושע says
- (a) In the end the person will be מפריש one of the חלות and for that חלה he did an טוב ביום אפיי that wasn't נפש אוכל לצורך
- (b) So the אפיי isn't נפש אוכל לצורך and is אסור and the only possible מהלך is to be שם קורא before חימוץ and to hold that after שם קריאת שם the עיסה doesn't count as שלו and there is no איסור of יראה בל
- ii) Note that for the שיטה of רב פפא neither ר' אליעזר nor ר' יהושע relies on הואיל at all
- b) רמי בר חמא
- i) רש"י as explained by פפא to קשיא
- (1) Why isn't ר' אליעזר concerned about the point of יהושע ר' that in the end the person will be מפריש one of the חלות and for that חלה he did an טוב ביום אפיי that wasn't נפש אוכל לצורך
- ii) Must be that
- (1) The נקודה of the מחלוקת between ר' אליעזר and ר' יהושע is that
- (2) ר' אליעזר says
- (a) Although we know that in the end the person will be מפריש one of the חלות and for that חלה he did an טוב ביום אפיי that לכאורה wasn't לצורך אוכל נפש
- (b) Still
- (i) Because of הואיל the אפיי even for that חלה counts as נפש אוכל לצורך

(ii) namely

1. קורא שמ as he bakes the חלות for which he wasn't yet the person could have been מפריש to the כהן a small piece from each and every חלה and leave the rest for אכילה by a זר who's not טומאה on מוזהר

2. All of the אפיות count as נפש לצורך אוכל נפש

דין הואיל ר' יהושע (3) says there's no

c) הואיל אי בעי מפריש פורתא ר' אליעזר ר' רמי בר חמא ר' ירמיה' agrees with

d) הואיל ר' אליעזר ר' זירא disagrees and says that ר' אליעזר doesn't rely on

e) רש"י as explained by ר' זירא to קשיא

i) ר' יהושע ר' אליעזר and ר' אליעזר מחלוקת of the נקודה between ר' זירא what's the

ii) Since without הואיל it turns out that there ought to be an איסור אפיי' based on the one חלה that the person will in the end be מפריש to a כהן

4) ד"ה מילתא דקשיא לן at דף מח. at רש"י

a) "באין ברירה ר' אליעזר relies on" why not say that קשיא on

i) Why doesn't the גמרא answer that the מחלוקת is whether ממון הנאה טובת

ii) Namely

(1) ר' אליעזר holds that

(a) Although we don't rely on הואיל and so a person who's אופה ביו"ט will be doing so נפש שלא לצורך אוכל נפש and will be עובר an איסור מלכה ביו"ט

(b) Still despite the איסור he must be אופה on יום טוב because ממון הנאה טובת טובת and it's better to be עובר an איסור מלאכה on יום טוב than it is to be עובר עובר בבל יראה

(2) While ר' יהושע holds that ממון הנאה אינה ממון and the person can be שוהה until ערב without being יראה בבל יראה and in fact needs to be שוהה until ערב to avoid being עובר on an איסור מלאכה on יום טוב

b) "איסור בידים תנא prefers an" it can't be that תירוץ of

i) The קשיא to ר' זירא ר' אליעזר ר' אליעזר prefers that a person be עובר עובר an איסור מלאכה on יום טוב than to be יראה בבל יראה

ii) Because the result would be that the person is עובר בידים on an איסור מלאכה on יום טוב in order not to be עובר by אל תעשה on שב אל תעשה

5) דף מח. at ברייתא

a) ר' יהושע to ר' אליעזר by "לדבריד" of קשיא

i) Since you יהושע ר' יהושע don't accept the סברא of הואיל to be אפיי' in טוב מתיר אפיי'

ii) You're forcing a person to be עובר on יראה בבל יראה

6) גמרא

- a) קשיא
- i) Why doesn't יהושע ר' answer that the person isn't בבל יראה because ר' holds that the person was קורא שם on a particular חלה and
- (1) Because יהושע ר' says טובת הנאה אינה ממון and also doesn't hold הואיל אי בעי מיתשיל
- (2) the חלה doesn't count as ממון for יראה בל
- b) תירוץ
- i) יהושע ר' in fact uses this תירוץ as we pointed out earlier for the משנה
- 7) ד"ה מילתא דקשיא לן at מהרש"א
- a) קשיא
- i) To the קשיא of לדברך by אליעזר ר' יהושע ר' at the stage when the גמרא doesn't yet realize that יהושע ר' holds there is no יראה בל איסור
- ii) Why doesn't יהושע ר' answer similar to what רש"י said before for אליעזר ר' in answer to "באין ברירה ר' אליעזר relies on"
- iii) namely that "איסור בידים תנא can't prefer an"
- b) תירוץ
- i) Must be that
- (1) The correct answer for אליעזר ר' to the קשיא that "באין ברירה ר' relies on"
- (2) Isn't that "איסור בידים תנא can't prefer an"
- (3) But is instead that the אופה does have the ברירה of following the שיטה of בן צונן in עיסה מטיל בתירא
- ii) in fact we'll establish shortly that תוספות says the עצה of בצונן הטלה should be used where there's no other way out
- 8) דף מו: at סוגיא at ד"ה לא דכולי עלמא at רש"י
- a) רש"י begins the דיבור with these words
- i) The reason that אליעזר ר' is טוב מתיר אפ"י is that אחד ואחד איכא ליום טוב הואיל לאו חלה היא
- 9) מהרש"א
- a) Note that
- i) רש"י here refers to the שיטה of רב פפא that doesn't rely on הואיל
- ii) But
- (1) from the המשך of the words of רש"י as explained below by תוספות
- (2) It's clear that רש"י relies on the שיטה of רמי בר חמא who does rely on the "אי בעי לא מפריש חדא לחלה אלא בצע פורתא מכל חדא ואחד" הואיל

10) רש"י of the words of המשך to רשב"א by ביאור – תוספות 10)

- a) רש"י of קשיא
  - i) why is it important for ר' אליעזר that the person not be קורא שם before the אפיי
  - ii) when even after he's קורא שם the person can rely on the of בצע פורתא on the basis of a second הואיל that בעי מיתשל אי on his קריאת שם to be again in a position to be בצע פורתא
- b) רש"י of תירוץ explains that this is also the תירוץ of ר"י – ב"ה – ר"י by תירוץ first
  - i) It's preferable to resolve the מצב in the משנה with as few הואיל'ס as possible
  - ii) תירוץ first by ר"י קשיא
    - (1) Then where לא קרא שם why does ר' אליעזר rely on בצע דאי בעי הואיל
    - (2) When he can rely on the שיטה of בתירא בן that טייל לצונן
- c) ר"י by "ועוד יש לומר" תירוץ Second
  - i) It's not שכיה to be שואל on הפרשה and we don't base הואיל on an act that's not שכיה
  - ii) תירוץ second קשיא
    - (1) Even though הואיל אי בעי מיתשל is שכיה לא
    - (2) The הואיל אי בעי מיתשל ר' אליעזר גמרא for חלה count as חלה עובר בבל יראה that he's ממונו with the result
  - iii) תירוץ
    - (1) We're סומך on a שכיה דלא הואיל where this is a חומרא and results in חמץ counting as his ממונו for the איסור of יראה בל
    - (2) We're not סומך on a שכיה דלא הואיל where this is a קולא and results in an לצורך אוכל נפש as אפיי counting

11) Here's proof that there is no הואיל for an action that's שכיה לא

- a) Part 1
  - i) לחם הפנים for each שבת is typically baked on Friday
  - ii) but where יו"ט falls on Friday the לחם הפנים is baked on Thursday because on לצורך שבת אסור it's יו"ט to bake
- b) part 2
  - i) קשיא
    - (1) why not bake לחם הפנים on Friday טוב יום and avoid the איסור of baking from טוב יום for שבת by relying on הואיל that a person can be לחם הפנים פודה from הקדש and eat it as חולין on Friday
  - ii) תירוץ
    - (1) must be that we don't say הואיל for an action that's not שכיה

c) part 3

i) קשיא

(1) maybe in truth we do say הואיל even for an action that's not שכיח

(2) but in the case of לחם הפנים there is no הואיל altogether because

(a) מוקדש applies only until the לחם הפנים is considered פדיו

(b) And presumably as soon as לחם הפנים is baked הקדש של בתנור it's considered מוקדש and can no longer be נפדה

ii) תירוץ

(1) In fact לחם הפנים doesn't become מוקדש בתנור

(2) Here's proof

(a) If לחם הפנים were מוקדש בתנור

(b) Then

(i) when יו"ט falls on Friday and לחם הפנים is baked on Thursday

(ii) לחם הפנים would have been נפסל בלינה on Thursday night

12) מהרש"א

a) קשיא

i) Even the standard אפילו on Friday proves that אין תנור מקדשן

ii) Because otherwise there should be the לינה on שבת ליל should be פוסל

תד"ה הואיל ואי בעי (השני) וא"ד והואיל אי בעי פריק

בד"ה הואיל אי בעי כו' הא הואיל אי בעי מתשיל עליה מחשבינן ליה כשלו כו' עכ"ל אפילו להאי תירוצא שכתבו לעיל דלא אמרינן הואיל להתיר כיון דלא שכיח הוא היינו לכתחלה להתיר לאפות חלה בקריאת שם אבל הכא גבי מצת מעשר שני נימא שפיר הואיל אפילו להתיר שיהיה יוצא י"ח מצה בדיעבד משום הואיל אי בעי מתשיל עלה ודו"ק:

בא"ד והואיל ואי בעי פריק נמי לא אמרינן כו' עכ"ל למ"ד מחיצה לקלוט דאורייתא לא קאי אמצת מעשר שני דהיינו בירושלים וכן סוף דבריהם ועוד תירץ כיון שנתחמץ כו' :לא קאי אלא אאבל אתה רואה של גבוה ודו"ק

1) First הקדמה

- a) there's no דין of יראה בל for הקדש של חמץ because we're דורש that "שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה"

2) Second הקדמה

- a) In the prior דיבור we established that
i) a person is הופרשה לחלה for an עיסה that became חמץ after it was חלה even though it's אינה שלו
ii) הואיל דאי בעי מיתשיל עלה והוה ממונו

3) Third הקדמה

- a) Based on the word "מצתכם" a person can be מצה on פסח only with מצה that counts as שלו
b) Now
i) ממון גבוה is מעשר שני ר' מאיר says that
ii) It follows for ר' מאיר that a person can't be מצה with יוצא ידי חובת מצה of מעשר שני

4) ד"ה הואיל אי בעי השני at תוספות

- a) קשיא
i) Based on מיתשיל דאי בעי הואיל דאי בעי מעשה שני on הקדש and מעשה שני both should count as שלו
ii) So that
(1) a person ought to be מצה with יוצא ידי חובת מצה
(2) and he ought to be חמץ של הקדש on עובר בבל יראה

5) מהרש"א

- a) קשיא
i) In the preceding דיבור we established for the second תירוץ of תוספות that we don't rely on מיתשיל דאי בעי הואיל דאי בעי היתר
b) תירוץ

- i) That's only to derive a היתר to take an action לכתחלה
  - ii) מצת מעשר שני here asks that a person should be יוצא דיעבד with שני that he already ate תוספות
- 6) תוספות of המשך
  - a) הקדש on קשיא to תירון
    - i) A person can't be שואל on הקדש that already reached ידי גזבר
  - b) קשיא
    - i) But certainly any person can be פורק הקדש from גזבר ידי
- 7) בא"ד והואיל אי בעי פריק at מהרש"א
  - a) שאלה
    - i) Why doesn't תוספות also ask that a person should be יוצא with שני because הואיל אי בעי פריק
  - b) תשובה
    - i) This isn't a קשיא for the מאן דאמר who says that מעשר שני is קולט in מדאורייתא and can't be נפדה ירושלים
- 8) תוספות of המשך
  - a) Here's another תירון on why there's no בעל יראה for הקדש based on הואיל אי בעי פריק: Nobody will want to be פורק what was נתחמץ
- 9) המשך מהרש"א
  - a) This תירון doesn't apply to the קשיא that a person ought to be יוצא with מעשר שני
  - b) Since if the מעשה שני were חמץ there'd be no issue about whether a person can be יוצא with the מעשר שני חובת מצה

דף מז.

תד"ה נאכל לי"א יום

[דף מז עמוד א] בד"ה נאכל לי"א כו' א"כ למחר ביום ו' חול גמור הוא ויכולין לאפות לחם אחר כו' עכ"ל דמסברא כיון דיום ו' חול הוא יש לאפות לחם אחר כדרכו בכל השנה שנאפה ביום ו' ולחם הראשון ע"כ יפדה כו' וק"ל:

תד"ה ומוקדשין

בד"ה ומוקדשין פ"ה כו' ובחנם דחק דבשור גופי' מחייב משום מעילה אם הוא עולה כו' עכ"ל ר"ל כיון דמשום מעילה קאתינן א"כ בחנם דחק לפרש בחמור שהוא קדשי בדק הבית דא"נ החמור חולין הוא בשור גופיה שהוא עולה או חטאת דהיינו קדשי מזבח מחייב תרתי משום לא תעבוד בבכור ומשום מעילה ומהרש"ל פי' בחנם דחק לפרש דאיירי בשור בכור אלא ה"ה בעולה או בחטאת עכ"ל ואין זה מובן לי דהא ודאי ההוא לאו דלא תעבוד בכל הקדשים הוא כבכור כפרש"י בהדיא ולכך נקטו עולה או חטאת דהו קדשי מזבח כבכור ודו"ק:

בא"ד אבל אלאו דמעילה לא לקי עד שיחרוש בשוה פרוטה כו' עכ"ל דמשום דאיתא בשאלה ליכא למימר דהא לא קאי האי תירוץ כדפריך והרי נזיר דאיתא בשאלה וקתני ליה ולא קשיא להו לפרש"י אלא אמאי דחי ליה מנזיר דקתני בסיפא ולא דחי ליה מרישא דקתני חמור דאיתא בשאלה וקתני ליה לפירש"י ומהרש"ל כתב בזה דרך רחוק ואין להאריך וק"ל:

בא"ד הזורע כלאים לוקה כו' חטין וחרצן ושעורין וחרצן נמי כו' מדכתיב כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן כו' עכ"ל כצ"ל:

1) משנה

a) רישא

- i) יש חורש תלם אחד וחייבין עלי' משום שמונה לאוין
- ii) החורש בשור וחמור והן מוקדשים ... ביום טוב ...

b) סיפא

- i) ונזיר בבית הקברות וכו'

2) רש"י

a) והן מוקדשים

- i) עובר על השור שהוא קדשי מזבח משום לא תעבוד בבכור שורך וכו' וכל הקדשים כבכור
- ii) ועל החמור שהוא קדשי בדק הבית עובר משום לאו דהיזיד במעילה

3) מכות דף כב. at גמרא

a) שאלה

- i) Why doesn't the משנה add that if he had made a שבועה not to be חורש on יו"ט he'd also be עובר on דברו

b) תשובה

- i) שאלה is subject to שבועה
- ii) The משנה doesn't count לאוין that are subject to שאלה

c) קשיא

- i) Then why does the משנה count מוקדשים towards לאוין

- ii) After all שאלה is subject to הקדש
- d) תירוץ
  - i) The משנה deals with the קדושה of a בכור
  - ii) and the קדושה of a בכור can't be removed by שאלה
- e) קשיא
  - i) Then why does the משנה in the סיפא count נזיר even though נזירות can be removed by שאלה
- 4) תוספות
  - a) ד"ה אבל at מהרש"א as explained by ר"י to ר"י by קשיא
    - i) For the שיטה of ר"י that the משנה lists חמור in the רישא because one of the eight מעילה is לאוין
    - ii) Then
      - (1) Since מעילה is subject to שאלה
      - (2) the מסכת מכות in גמרא
        - (a) should have proved from the listing of חמור in the רישא that the משנה deals with לאוין that are subject to שאלה
        - (b) without waiting to prove this point from the listing of נזיר in the סיפא
- 5) תוספות of המשך
  - a) ר"י
    - i) "ובחנם דחק דבשור גופי' מחייב משום מעילה אם הוא עולה או חטאת"
  - b) מהרש"ל and מהרש"א disagree on the meaning of the words of ר"י
- 6) מהרש"ל of ביאור
  - a) ר"י means that
    - i) since
      - (1) contrary to the שקלא וטריא in מסכת מכות
      - (2) ר"י says here that "בשור וחמור והן מוקדשים" in the משנה refers to a חמור that's בבית קדשי for which the לאו can't be תעבוד and is instead מעילה that's subject to בשאלה
    - ii) then
      - (1) instead of saying that by "שור" the משנה refers only to a שור that's a בכור and is בשאלה
      - (2) ר"י could just as well have said that by שור the משנה refers to any קרבן since for any קרבן there is a לאו of מעילה as well as a לאו of תעבוד
- 7) מהרש"ל of מהלך to מהרש"א by קשיא
  - a) ר"י never said that the שור means only a בכור

- b) in fact we saw that רש"י emphasized that the לא תעבוד איסור applies to all קרבנות not only to בכור
- 8) מהרש"א of ביאור
- a) ר"י means more simply that
- i) Since רש"י says the משנה deals also with מעילה that's בשאלה
- ii) רש"י need not have said that
- (1) for the שור he's חייב only for לא תעבוד
- (2) and that the חמור is הבית בדק קדשי and it's for the חמור there is a לא of מעילה
- iii) instead רש"י could have said more simply that for the שור itself he's חייב for both לא תעבוד and for מעילה
- 9) תוספות of המשך
- a) ר"י says that
- i) It must be that the משנה omits the לא of מעילה
- ii) Not only because מעילה is בשאלה but also because of another reason that ר"י doesn't name
- 10) מהרש"א and מהרש"ל
- a) שאלה
- i) Why must there also be this other reason that ר"י doesn't name
- b) מהרש"ל of תשובה
- i) It must be that there is this other reason besides שאלה why the משנה doesn't count מעילה as a potential לא
- ii) Because otherwise
- (1) at the point when the גמרא in מכות מסכת didn't yet know that the משנה doesn't count לאוין that are subject to שאלה
- (2) when the גמרא asked "Why doesn't the משנה count יחל בל for שבועה"
- (3) why didn't the גמרא also ask "Why not count מעילה"
- c) מהרש"א by תשובה
- i) It must be that there's some other reason besides שאלה that the משנה doesn't count מעילה as a potential לא
- ii) Because
- (1) at the end of the סוגיא in מכות
- (2) the גמרא proves that we do count לאוין that are subject to שאלה since the משנה counts נזיר that's subject to שאלה

דף מז:

תד"ה כתישה ביו"ט מי שרי

[דף מז. עמוד ב'] בד"ה כתישה ביו"ט מי שרי הקשה ריב"א מאי פריך הא כו' עכ"ל תירוצא הוא אלא דלשון פירכא הוא וכתישה ביום טוב מי שרי בתמיה וק"ל:

בא"ד ועוד תימה היכי פריך הכא דליתי עשה דכיסוי וידחה לאו די"ט כו' עכ"ל הך קושיא איכא לאקשויי הכי לעיל גבי חרישה דפריך דלא לחייב הואיל וחזי לכיסוי כו' אלא שסמכו קושיא זו הכא משום קושיא ראשונה שהקשה ריב"א הכא גבי כתישה וכדי ליישב שניהם בתירוצם וק"ל:

בא"ד שמשביח את השדה בחרישה כו' חייב אי חריש בארעא דיליה כו' עכ"ל והוה פסיק רישיה וחייב אף על גב דלא איכוין לכך כדאמר פרק הבונה והיינו דוקא בארעא דיליה דבארעא דחבריה פטור דה"ל מלאכה שאצ"ל כמ"ש התוס' שם פ' הבונה ואית לן לאוקמא הכא בארעא דיליה לטפויי לאווי כמ"ש התוס' לקמן גבי נבילה ודו"ק:

בא"ד ובתחלה נמי ה"מ לשנויי חרישה בי"ט מי שרי אלא דמשני ליה בע"א כו' עכ"ל וק"ק דכיון דאסיק אדעתיה השתא כיון דמשום יום טוב אסור לית לן למפטר בהואיל משום איסור כלאים מאי פריך שוב ראויות לכותשן כלאחר יד מ"מ איכא למימר בכה"ג חרישה ביום טוב מי שרי ולהכי לא [מפטר] בכלאים משום הואיל ודו"ק:

1) הקדמה

- a) הואיל of דין says there is רבה
- b) הואיל of דין says there's no רב חסדא

2) משנה

- a) A person who's חורש בשור וחמור on יום טוב can be עובר on eight לאוין including the כלאים of איסור and the מלאכה on יום טוב to do איסור

3) גמרא

- a) רבה to רב חסדא by קשיא
  - i) If we say הואיל
    - (1) חרישה for חיוב There should be no
    - (2) הואיל
      - (a) כיסוי דם ציפור for עפר needed חורש if the
      - (b) חרישה of עשה since the מותר would be עפר the חרישה that would produce
- b) רבה of תירוץ
  - i) אבנים of שדה in a חורש the case involves
  - ii) כיסוי הדם aren't fit for אבנים
- c) מקשן by קשיא

- i) but the אבנים can be made fit for הדם כיסוי by כתישה
  - d) ד"ה כתישה ביום טוב at מהרש"א as explained by רבה of תירוקן
    - i) "וכתישה ביו"ט מי שרי" meaning
      - (1) You're right that the חרישה would be מותר based on הואיל if עפר were available
      - (2) But where only אבנים are available and עפר can be produced only by כתישה
      - (3) "of course טוב ביום כתישה isn't שרי"
      - (4) so there can be no הדם כיסוי anyway and there's no הואיל that would be מתיר even the חרישה
  - e) Further קשיא by רב חסדא
    - i) The אבנים are יד ראיות לכותשן לאחר יד in a way that's not טוב ביום טוב
    - ii) So the עשה of הדם כיסוי would be דוחה the איסור of ביו"ט חרישה even in a שדה אבנים
  - f) The תירוקן of the גמרא isn't relevant to this מהרש"א
- 4) מהרש"א as explained by תוספות
- a) First קשיא by ריב"א
    - i) "מאי פריך רבה" - How can רבה ask רב חסדא that "כתישה ביו"ט מי שרי" is relevant
    - ii) When just as רב חסדא asks that חרישה should be מותר based on הואיל
    - iii) רבה should understand that רב חסדא also means to ask that כתישה should also be מותר based on הואיל
- 5) ד"ה כתישה at מהרש"א
- a) The words of רבה that "כתישה ביום טוב מי שרי" are really a תירוקן by רבה to the קשיא of רב חסדא
  - b) רבה refers to them as a פירכא – מאי פריך רבה – because רבה expresses his תירוקן in the form of a קשיא [stop]
- 6) תוספות of המשך
- a) Second קשיא by ריב"א
    - i) How can רב חסדא ask that
      - (1) because of הואיל there could be a case of דם צפור where the עשה of הדם כיסוי would be דוחה the איסור מלאכה on טוב ביום טוב
      - (2) there should be no איסור כתישה on טוב ביום even when there's no דם צפור
    - ii) when
      - (1) Even in a case where there is actual דם צפור and there's no need to rely on הואיל

(2) The עשה of עשה of טוב לא תעשה דוחה wouldn't be דוחה for two reasons

(a) Because of a special rule that no עשה can be דוחה of טוב

(b) and also because

(i) the עשה on טוב counts as both an עשה and a תעשה לא

(ii) אין עשה דוחה לא תעשה ועשה

7) בא"ד וכי תימא מהרש"א

a) קשיא

i) רב חסדא should have asked his second קשיא to רב חסדא as soon as רב חסדא asked that for רבה there should be no לאו on חרישה based on הואיל there could be דם צפור

ii) Since for חרישה on טוב there should also be no דיחוי even if there is an actual דם צפור

b) תירוץ

i) In fact the second קשיא of ריב"א applies to חרישה as well

ii) ריב"א prefers to express his second קשיא to חרישה because

(1) his first קשיא applies only to חרישה namely

(a) why רבה wasn't מודה to רב חסדא that based on הואיל there ought to be a פטור for חרישה

(b) the same as רבה was מודה to רב חסדא that based on הואיל there ought to be a פטור for חרישה

(2) and

(a) since both his first קשיא and his second קשיא are answered by the same תירוץ that תוספות will bring from רשב"ם

(b) תוספות by way of short-cut refers in the second קשיא only to the word חרישה that is relevant to both קושיות

8) תוספות of המשך

a) ריב"א of קושיות to רשב"ם by תירוץ

i) הקדמה

(1) A מלאכה שאין צריכה לגופה is פטור on טוב

(2) A מלאכה that's צריכה לגופה is חייב on טוב

ii) Second הקדמה

(1) מלאכה שאינה צריכה לגופה counts as a חרישה

(2) מלאכה שצריכה לגופה counts as a חרישה עפר

iii) ריב"א of קושיות to תירוץ

(1) This is what רב חסדא tells רבה

(a) You must agree with me that based on the second קשיא of ריב"א you can't base a קשיא to me based on דחייה of an מלאכה on יום טוב

(b) Now

(i) Although you can ask your קשיא on חרישה based on חרישה being a מלאכה שאין צריכה לגופה

(ii) You can't ask the same קשיא to me on חרישה since חרישה is a מלאכה שצריכה לגופה

b) רשב"ם of תירוצ' to ר"י by קשיא

i) the חופר of פטור of חרישה שאין צריכה לגופה applies only where a person is חופר in his own בית and is מקלקל

ii) but where a person is חורש in his own שדה he's חייב even if there's an actual דם כיסוי that needs a פטור

iii) so the קשיא remains: why does רב חסדא ask that there ought to be a פטור for חרישה

9) בא"ד שמשביח at מהרש"א

a) רב חסדא to ר"י by קשיא to תירוצ'

i) The person who by חרישה is חופר עפר for כיסוי הדם is פטור because the חפירה is a מלאכה שאינה מתכוין

b) רב חסדא to קשיא to תירוצ' and a פירכא to this

i) The חפירה is certain and counts as פסיק ריש' where there's no פטור for מלאכה שאינה מתכוין

c) רב חסדא to תירוצ' and ר"י to קשיא

i) It's understandable why רב חסדא asks that there should be no איסור of חרישה

ii) Since we can say that the משנה deals with חרישה חבירו where for a reason not relevant here it's a פשיטות that the חפירה counts as חרישה שאין צריכה לגופה

d) רב חסדא to קשיא and ר"י to תירוצ'

i) Since the משנה wants to count as many לאוין as possible for וחמור

ii) It's מסתבר that

(1) the משנה deals with a situation that has more לאוין rather than less לאוין

(2) namely where the person is חורש in his own שדה instead of in חבירו

10) תוספות of המשך

a) ריב"א of קשיא to the second רבינו תם of תירוצ'

i) Part 1

(1) when רב חסדא asked

- (a) “if there is a דין הואיל
- (b) the משנה shouldn't have listed a חיוב for חרישה since based on הואיל that there'd be no איסור if there were צפור דם”

(2) רב חסדא didn't mean that

- (a) there'd be no טוב ביום מלאכה איסור if there were צפור דם because the עשה of טוב כיסוי הדם would be דוחה the מלאכה איסור of טוב יום
- (b) since ריב"א is correct that there can be no דחי' of an איסור מלאכה on יום טוב

(3) רב חסדא instead intended to say that the משנה shouldn't have listed the חיוב of איסור כלאים based on הואיל the איסור of כלאים would be נדחה were there דם ציפור for which a needs to do כיסוי quickly – without delay even to untie the שור from the חמור – before the דם ציפור is נבלע בקרקע

ii) Part 2

(1) When רבה answers "כתישה ביום טוב מי שרי"

(2) He means that

- (a) since the משנה in any event deals with where the כתישה happens on יום טוב and there's no דחי' of טוב ביום מלאכה איסור for the two reasons that ריב"א explained earlier
- (b) the איסור of כלאים would also not be נדחה since the מלאכה איסור on יום טוב would forbid the כתישה anyway even where there is actual דם ציפור טוב

iii) part 3

(1) קשיא

(a) Why didn't the גמרא ask שרי ביו"ט מי שרי at the start

(b) since

- (i) just as there can be no דחי' of כלאים because the איסור of כתישה isn't נדחה
- (ii) for the same reason there can be no דחי' of כלאים because the איסור of חרישה isn't נדחה

b) תירוץ

i) רבה realized that he could have asked שרי ביו"ט מי שרי from the start to explain why the איסור of כלאים survives on יום טוב despite the דין of הואיל

ii) But להגדיל תורה ולהאדירה he preferred

(1) to deal with other aspects of הואיל first as if the משנה didn't deal with where the חרישה was on יום טוב

(2) and to ask his קשיא based on יום טוב only after the שקלא וטריא turned to כתישה

11) בא"ד ובתחלה at מהרש"א

- a) רבינו תם to קשיא
- i) Once רבה in the end says "כתישה ביום טוב מי שרי" and we realize that
    - (1) there can no דחי' of כלאים because there's no דחי' of טוב ביום חרישה
    - (2) the same as there can be no דחי' of כלאים because there's no דחי' of כתישה ביום טוב
  - ii) How can רב חסדא later ask that "ראויין לכותשן לאחר יד"
  - iii) Since
    - (1) even if לאחר יד is מותר
    - (2) There can still be no דחי' of חרישה and this is enough to force us to say there can be no דחי' of the איסור of כלאים

תד"ה שה ולא הבכור

בד"ה שה ולא הבכור כו' ור"י פי' דהאי קרא משתעי בפסח דכתיב ביה שה תמים כו' עכ"ל ר"ל שזה ראייה לפר"י דהא שה בפסח משתעי דכתי' ביה שה משא"כ בתמיד דלא כתיב ביה שה אלא כבש וניחא לפר"י נמי דממעט משה בכור דהא כתיב ביה בכור כשב ולא כתיב בכור שה ועוד דהכא לא כתיב רק שה כמו בפסח משא"כ בבכור דכתיב ביה נמי בכור שור ובכור עז ומהרש"ל כתב לדקדק למעט בכור ממלת אחת ולא משמע כן דהא משה ממעט בכור ומאחת ממעט מעשר גם העיקר חסר מדברי התוספות ודו"ק:

- 1) ספר יחזקאל in פסוק
a) ושה אחת מן הצאן
- 2) ברייתא
a) שה ולא את הבכור
b) אחת ולא את המעשר
- 3) רש"י
a) The ברייתא teaches that בכור and מעשר can't be used for קרבן תמיד
- 4) ר"י of שיטה – תוספות
a) The ברייתא teaches that בכור and מעשר can't be used for קרבן פסח
b) ר"י adds the following words
i) "דהאי קרא משתעי בפסח דכתיב ביה שה תמים"
- 5) ר"י of כוונה and מהרש"ל disagree on the כוונה
6) מהרש"ל
a) ר"י explains that the פסוק uses "אחת" that's נקיבה לשון to teach that
i) חולין that's a זכר can be brought only from חולין
(1) similar to the כלל that every קרבן that's a נקיבה can be brought only from חולין
(2) since a נקיבה can never be נולד with the קדושה of a בכור
- 7) מהרש"א
a) two קשיות to מהרש"ל
i) קשיא First
(1) The גמרא says that we're ממעט בכור from the word "שה" and not from the word "אחת"
ii) קשיא Second
(1) ר"י never even mentions the word אחת
b) מהרש"א of מסקנא
i) ר"י means to prove that "שה" in the ברייתא refers to פסח

(1) and not to קרבן תמיד even though קרבן תמיד comes from כשב that's the same as שה

(2) and not to בכור even though a בכור

(a) besides being brought from שור and עז

(b) is also brought from כשב that's the same as שה

ii) here are the ראיות on which ר"י relies

תמיד (במד' כח א)	בכור (במד' ה יז)	פסח (יב ג ה)
כשב	בכור שור	שה לבית אבות
	בכור כשב	שה תמים
	בכור עז	

(1) The פסוק deals with פסח and not with תמיד

(a) Because for פסח the פסוק uses שה while for תמיד the פסוק uses כשב

(2) The פסוק deals with פסח and not with בכור

(a) First

(i) Because for פסח the פסוק uses שה while for בכור the פסוק uses כשב

(b) Second

(i) Because פסח קרבן פסח comes only from שה while בכור applies also to עז and שור

דף מח.

רש"י ד"ה מלתא דקשיא לן

[דף מה עמוד א] בפירש"י בד"ה מלתא דקשיא לן כו' דנהי נמי דטובת הנאה ממון הוא לר"א א"ה כו' ומוטב לעבור על בל יראה כו' עכ"ל וק"ל לפ"ז מאי פריך ר"א לר"י לדברייך הרי הוא עובר משום בל יראה כו' הא איכא למימר כיון דלית ליה לר"י הואיל מוטב לו לעבור על בל יראה מאליו כו' מלעבור על לא תעשה כל מלאכה ועושה כו' כפירש"י ולולי פירושו היה נראה לפרש דע"כ אית ליה לר"א הואיל דאי לאו הכי כיון דעובר על לא תעשה כל מלאכה מוטב לו שתטיל לצונן דהא היכא דא"א בע"א מודה ר"א לבן בתירא כמ"ש התוס' לעיל בהיכא דקרא לה שם ודו"ק:

דף מו: at תד"ה הואיל See

***

הדרן עלך אלו עוברין